

SEANCES DU MERCREDI 3 JUIN 1987
VERGADERINGEN VAN WOENSDAG 3 JUNI 1987ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERINGSEANCE DU SOIR
AVONDVERGADERING

SOMMAIRE:

PROJETS DE LOI (Discussion):

Projet de loi ajustant le budget du ministère de l'Intérieur et de la Fonction publique de l'année budgétaire 1985.

Projet de loi contenant le budget du ministère de l'Intérieur et de la Fonction publique pour l'année budgétaire 1986.

Projet de loi contenant le budget du ministère de l'Intérieur et de la Fonction publique pour l'année budgétaire 1987.

Interpellation jointe de M. Meyntjens au ministre de l'Intérieur, de la Fonction publique et de la Décentralisation sur « le plan d'urgence pour le secteur pétrochimique et les mesures de sécurité dans la zone industrielle de la rive gauche anversoise ».

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. De Kerpel, rapporteur, Kenzeler, Toussaint, Cardoen, Flagothier, Anthuenis, Luyten, Dufour, Mme De Pauw-Deveen, M. De Baere, p. 2166.

ORDRE DES TRAVAUX:

Page 2168.

Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1986-1987
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1986-1987

INHOUDSOPGAVE:

ONTWERPEN VAN WET (Beraadslaging):

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt voor het begrotingsjaar 1985.

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt voor het begrotingsjaar 1986.

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt voor het begrotingsjaar 1987.

Toegevoegde interpellatie van de heer Meyntjens tot de minister van Binnenlandse Zaken, Openbaar Ambt en Decentralisatie over « het rampenplan voor de petrochemische sektor en de veiligheidsvoorzieningen in het industriegebied van de Antwerpse Linkeroever ».

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren De Kerpel, rapporteur, Kenzeler, Toussaint, Cardoen, Flagothier, Anthuenis, Luyten, Dufour, mevrouw De Pauw-Deveen, de heer De Baere, blz. 2166.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Bladzijde 2168.

2 feuilles/vellen

301

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

Mme Panneels-Van Baelen, secrétaire, prend place au bureau.
Mevrouw Panneels-Van Baelen, secretaris, neemt plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 19 h 20 m.
De vergadering wordt geopend te 19 u. 20 m.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE
BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN BINNENLANDSE
ZAKEN EN OPENBAAR AMBT VOOR HET BEGROTINGSJAAR
1985

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET
MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN OPENBAAR
AMBT VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1986

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET
MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN OPENBAAR
AMBT VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1987

Algemene beraadslaging

TOEGEVOEGDE INTERPELLATIE VAN DE HEER MEYNTJENS
TOT DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN, OPENBAAR
AMBT EN DECENTRALISATIE OVER «HET RAMPENPLAN
VOOR DE PETROCHEMISCHE SEKTOR EN DE VEILIGHEIDS-
VOORZIENINGEN IN HET INDUSTRIEGEBIED VAN DE ANT-
WERPSE LINKEROEVER»

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTERE DE
L'INTERIEUR ET DE LA FONCTION PUBLIQUE DE L'ANNEE
BUDGETAIRE 1985

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTERE DE
L'INTERIEUR ET DE LA FONCTION PUBLIQUE POUR L'ANNEE
BUDGETAIRE 1986

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTERE DE
L'INTERIEUR ET DE LA FONCTION PUBLIQUE POUR L'ANNEE
BUDGETAIRE 1987

Discussion générale

INTERPELLATION JOINTE DE M. MEYNTJENS AU MINISTRE
DE L'INTERIEUR, DE LA FONCTION PUBLIQUE ET DE LA
DECENTRALISATION SUR «LE PLAN D'URGENCE POUR LE
SECTEUR PETROCHIMIQUE ET LES MESURES DE SECURITE
DANS LA ZONE INDUSTRIELLE DE LA RIVE GAUCHE ANVER-
SOISE»

De Voorzitter. — Aan de orde is de bespreking van de ontwerpen van wet betreffende de begroting van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt, waaraan de interpellatie van de heer Meyntjens is toegevoegd.

Nous abordons l'examen des projets de loi relatifs au budget du ministère de l'Intérieur et de la Fonction publique, auquel est jointe l'interpellation de M. Meyntjens.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de heer De Kerpel, rapporteur.

De heer De Kerpel, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden heeft een uitvoerige bespreking gewijd aan de begroting van Binnenlandse Zaken en het Openbaar Ambt voor de begrotingsjaren 1986 en 1987.

Sta mij toe, alvorens inhoudelijk op deze bespreking in te gaan, twee voorafgaande beschouwingen van procedurele aard te maken.

In de eerste plaats herinner ik eraan dat ingevolge reorganisatie van het departement, de begrotingen van Binnenlandse Zaken en van het Openbaar Ambt, sedert 1985 zijn samengevoegd, en bij het Parlement worden ingediend in de vorm van een enkel document. Omdat de bespreking van de begrotingen voor 1985 eerst gebeurde in de Kamer, wordt onze Senaatscommissie thans voor de eerste maal geconfronteerd met die samenvoeging.

De nieuwe voorstelling is de bespreking in de commissie zonder enige twijfel ten goede gekomen, vooral omdat de regering en de commissieleden meer aandacht hebben besteed aan de gevolgen van de getroffen beslissingen voor het staatspersoneel enerzijds en voor het personeel van de provinciale en gemeentelijke instellingen anderzijds.

In de tweede plaats wil ik een paar beschouwingen uiten nopens de samengevoegde bespreking van de begroting 1986 en de begroting 1987. Ik stamp allicht een open deur in met te betreuren dat de begroting 1986 pas werd rondgedeeld op 12 januari 1987, dus wanneer het dienstjaar 1986 reeds geheel was verstreken.

Als ik die onaanvaardbare handelwijze in herinnering breng, doe ik dat niet zodanig om de regering te hekelen maar vooral omdat ik mij blijf afvragen of het nog wel zin heeft achterhaalde begrotingen te laten aannemen, wanneer *de facto* tijdens het voorbije dienstjaar uitsluitend werd gewerkt met voorlopige kredieten die door het Parlement te geleger tijd werden goedgekeurd.

Het is nogal evident dat de begroting 1986, die hier ter tafel ligt, op geen enkele wijze, zij het met terugwerkende kracht, onze wetten tot toekenning van voorlopige kredieten voor hetzelfde jaar, kunnen wijzigen. In die gedachtengang rijst zelfs de vraag in hoeverre dergelijke oefening niet beter zou worden gedekt door een andere benaming waaruit zou blijken dat het in het uiterste geval slechts kan gaan over een aanpassing van de begroting, zoals zij in de vorm van voorlopige kredieten werd goedgekeurd.

Ik vestig de aandacht van de vergadering erop dat de commissie zich zelfs afvraagt in hoever de begroting 1987 op een orthodoxe manier werd opgemaakt. Een lid heeft er immers met nadruk op gewezen dat het ingediend ontwerp niet de uitwerking is van de fundamentele opties die werden geschetst in de Rijksmiddelenbegroting 1987. Lang nadat de Rijksmiddelenbegroting 1987 werd goedgekeurd, heeft de regering sommige elementen van haar beleid gewijzigd. De commissie heeft dan ook volkomen terecht de minister verzocht aan te geven welke begrotingsartikelen binnen het raam van de zogenaamde «budget control» werden gewijzigd. Hoewel de minister met veel gratie op dit verzoek is ingegaan, blijven wij ons toch afvragen, met het oog op een betere doorzichtigheid van het beleid, of dergelijke wijzigingen niet het voorwerp moeten uitmaken van een informatieblad. De regering zou dat spontaan bij de uitgavebegrotingen, die bij de begrotingscontrole nog niet werden ingediend, moeten voegen. Daar is nog ruimte voor bijsturing.

Ik verontschuldig mij voor deze enigszins lange inleiding en vraag thans uw aandacht voor de krachtlijnen van de begrotingen.

Er mag wellicht op worden gewezen dat de begrotingen niet alleen de uitgaven regelen van het departement van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt maar daarenboven enorme rechtstreekse implicaties hebben voor het personeelsbeleid in de overheidsdiensten, ook voor gemeenten en provincies. Het departement speelt een uiterst belangrijke rol, zowel qua financiële mogelijkheden als qua begeleiding en steun bij de uitvoering van de specifieke opdrachten.

Laten wij enkele ogenblikken stilstaan bij de werking van het departement.

Ons schriftelijk verslag bevat een hele reeks inlichtingen die door de minister spontaan of in antwoord op de indringende vragen van de commissieleden werden verstrekt.

Aandacht werd besteed aan de uiterst belangrijke opdrachten van het departement: oprichting, instandhouding en werking van de civiele bescherming; reglementerende opdracht inzake brandveiligheid in het algemeen en verstreken van hulp aan de gemeenten bij de uitrusting van hun brandweerdiensten, de manschappen en de opleiding van de brandweerlieden in de provinciale opleidingscentra; financiering van de centra «900» in het kader van de wet van 8 juli 1964; uitwerking van een algemeen noodplan in verband met nucleaire ongevallen en van specifieke rampenplannen in verband met zware ongevallen bij bepaalde industriële activiteiten; algemene organisatie van de politie, waarbij wordt gepoogd het optreden van de gemeentepolitie, de rijkswacht en de gerechtelijke politie te coördineren en te optimaliseren. Binnen het raam van deze opdracht werden in 1986 talrijke initiatieven genomen.

Sinds 1 september 1986 is het coördinatie- en crisiscentrum van de regering opgericht en operationeel geworden. Een eerste reeks uitvoeringsbesluiten moeten de toepassing van de wet op de gemeentepolitie, goedgekeurd in februari 1986, mogelijk maken.

Op initiatief van de minister van Binnenlandse Zaken onderzoekt een internationale auditvennootschap de doelmatigheid van de politie in ons land. De gemengde inspectiecommissie voor de voetbalstadions van de eerste afdeling, opgericht na het Heizel-drama, heeft haar werkzaamheden beëindigd. Het bevoegd gemengd ministerieel comité heeft een handleiding kunnen publiceren waarin gepoogd werd op een coherente wijze een aantal aanbevelingen of voorschriften om de veiligheid van gebruikers en bezoekers in sportstadions te verzekeren samen te brengen. Steeds in dezelfde gedachtengang, beheert de Directie van de algemene rijkspolitie, in nauwe samenwerking met de provinciegouverneurs, een krediet bestemd voor de aankoop van uitrustingsmaterieel, ook wapens, voor de gemeentelijke politie. Tenslotte speelt de Directie van de algemene rijkspolitie een niet te onderschatten rol bij de voorbereiding van het voeren van de gesprekken op internationaal niveau met betrekking tot de veiligheid. Deze rol is nu bijzonder groot aangezien ons land het voorzitterschap van de Europese vergaderingen waarneemt.

Om de lijst van de voornaamste activiteiten van het departement af te ronden, nog volgende opsomming: de militie, waarvoor de minister van Binnenlandse Zaken, samen met zijn collega van Landsverdediging, een ingrijpend wetsontwerp heeft ingediend dat reeds werd goedgekeurd in de Senaat, en nog in behandeling is in de Kamer; de aflevering van

de nieuwe identiteitskaarten; de werking van de Raad van State; de werking van het Rijksregister; de wetgevende verkiezingen, waaromtrent terloops zij vermeld dat in 1987 geen wetgevende verkiezingen worden gehouden, en tenslotte de decentralisatie. De minister heeft de commissie medegedeeld dat hierover momenteel besprekingen aan de gang zijn tussen zijn departement, de andere betrokken departementen, de provinciegouverneurs en het college van burgemeester en schepenen van Eupen, de stad waarop de Ministerraad zijn keuze liet vallen voor een eerste experiment.

Welke beleidsopties komen in deze begroting tot uiting met betrekking tot het personeelsbeleid in de overheidsdiensten in het algemeen?

Hoewel de commissieleden het niet onverdeeld eens zijn over de coherente samenhang van het geschetste beleid, meen ik toch dat de uiteenzettingen van de minister van Binnenlandse Zaken, van de staatssecretaris voor Openbaar Ambt en van de staatssecretaris voor Modernisering en Informatisering van de openbare diensten, alsmede de antwoorden die zij op de gestelde vragen verstrekken, bijzonder relevant waren en van het grootste belang voor de toekomst. Wij vestigen de aandacht van de vergadering, ten eerste, op de modernisering van onze openbare diensten en, ten tweede, op de inspanningen om het overheidspersoneel beter te motiveren.

Hoewel de modernisering van de openbare diensten sedert vele jaren wordt beschouwd als dringend nodig, is er al te lang veel te weinig voor gedaan. Misschien kon de aanstelling van «een staatssecretaris voor Modernisering en Informatisering van de openbare diensten» de eerste stap zijn naar een serieuze aanpak van de problematiek.

De bespreking van deze begrotingen heeft onze staatssecretaris de mogelijkheid gegeven zijn beleid toe te lichten. De cijfers zijn: 10 miljoen voor vorming en sensibilisering, 51,4 miljoen voor de afvaardiging voor informatisering, 98,6 miljoen voor de prioritaire acties en studies voor de projecten admiconact, polyvalent loket en beveiliging en 180 miljoen voor het nationaal datatransmissiesysteem.

De nieuwe staatssecretaris heeft die vier doelstellingen — elk een programma op zichzelf — opgenomen in een globale strategie van elf prioritaire acties: vijf operationele acties, de beheersinstrumenten, bestaande uit methodologische handleidingen, die de diensten moeten helpen bij hun denkwerk over beheersinformatiesystemen, programma-begroting, de inventaris van de onthaalpraktijken, het stuurplan voor informatisering en de herstructurering van de studiefunctie.

Vervolgens zijn er zes logistieke acties, waarvan het nut zonder meer duidelijk is: de oprichting van een moderniseringscel in iedere openbare dienst, de oprichting van een algemene afvaardiging voor informatisering, de oprichting van een nationaal datatransmissiesysteem van de openbare sector, de valorisatie door de openbare diensten van DCS-Videotex-Bistel, de opleiding van het personeel voor het gebruik van de moderne informatietechnologieën en de opleiding van leidinggevende kaderleden voor het beheer.

Deze initiatieven moeten het mogelijk maken de betrekkingen tussen de diensten en de overheid zo om te buigen dat deze diensten meer autonomie en daardoor meer verantwoordelijkheidszin krijgen. De vorming van de toekomstige kaderleden inzake management is cruciaal, niet alleen voor de staatssecretarissen maar ook voor uw commissie. Uiteindelijk moet de nieuwe aanpak toelaten de overheidsdiensten op een nieuwe leest te schoeien waarbij het merendeel van de beheersmaatregelen onttrokken wordt aan overmatige politisering, voornaamste bron van demotivatie voor de ambtenaren van welke graad ook. De commissie besteedde veel aandacht aan het probleem van demotivatie, waaraan zeer dringend iets moet worden gedaan. De invoering van echte managementstechnieken moet leiden tot een grondige mentaliteitsverandering bij het ambtenarenkorps. Ieder management mislukt trouwens hopeloos wanneer het er niet in slaagt het personeel te motiveren.

Parallel met de invoering van dit nieuwe management moet nochtans, waar zulks mogelijk is, concreet worden ingegrepen om verschillende oorzaken van demotivatie uit te schakelen. Bij de besprekingen in de commissie werd dan ook veel aandacht besteed aan de betrekkingen met de overheidsvakbonden, de objectiviteit bij de benoemingen, wat neerkomt op depolitisering, een coherent systeem met betrekking tot de uitoefening van hoge functies, het beoordelingssysteem van de ambtenaar, de mobiliteit en de regularisering van personeel met een zogenaamd precar statuut. Ons schriftelijk verslag bevat interessante details van die problemen.

Daarenboven — hoe kon het anders? — werd bij deze gelegenheid in uw commissie het probleem van de bezoldiging van het overheidspersoneel aan de orde gebracht. De bezoldiging van het overheidspersoneel in ons land heeft een allesbehalve motiverend effect. De wedden en toelagen

behoren tot de laagste van Europa en worden daarenboven sinds 1981 nog verminderd door inleveringen in het kader van het herstelbeleid.

Het lijkt ons interessant daaromtrent twee beschouwingen uit ons schriftelijk verslag te lichten. In antwoord op een vraag van een commissielid verklaarde de staatssecretaris dat de solidariteitsbijdrage einde 1987 vervalt. De verlenging van de heffing van deze bijdrage zou een wet vergen. Naar verluidt zou de geleidelijke afschaffing worden besproken tijdens het lopende vakbondsoverleg. Pro memorie zij vermeld dat deze bijdrage jaarlijks 5,2 miljard opbrengt.

Momenteel wordt aan elk nieuw personeelslid het eerste jaar van zijn indiensttreding een vermindering van de prestaties opgelegd. Uw commissie heeft vastgesteld dat die regeling in de praktijk personen treft die geen interesse hebben voor deeltijdse arbeid, onder meer omdat ze aan de laagste salarisschaal beginnen. Door deze maatregel neemt de aantrekkingskracht van het openbaar ambt nog verder af. Daarenboven rijzen praktische problemen, bijvoorbeeld in verband met de vormingsinitiatieven van de overheid.

Uit het antwoord van de staatssecretaris van het Openbaar Ambt is gebleken dat de regering bereid is deze situatie te veranderen.

Aldus kom ik tot het derde deel van mijn verslag, namelijk het antwoord op de vraag in hoeverre de begroting de lokale besturen — provincies en gemeenten — in de mogelijkheid stelt hun opdracht in optimale voorwaarden te vervullen.

In antwoord op die vraag past het even aandacht te besteden aan de financiële offers, die de centrale overheid zich getroost om de provincien en de gemeenten via de fondsen te financieren.

Vooraf dient te worden gesteld dat deze offers niet langer worden bepaald overeenkomstig de criteria, vervat in de wet van 5 januari 1976. De klakkeloze toepassing van deze wet zou hebben geleid tot een forse jaarlijkse verhoging van de kredieten, ter beschikking te stellen van het Provinciefonds en van het Gemeentefonds. Hoewel in ons land nog een groot aantal mensen met nostalgie aan die wet terugdenken, zullen zij op de duur moeten realiseren dat zij dagdromen koesteren. In de huidige budgettaire situatie, en waarschijnlijk nog voor vele jaren, is er geen sprake meer van een automatische toepassing van de hierboven vermelde wet.

Het is de leden van de Senaat bekend dat sedert 1984 de in de opeenvolgende begrotingen ingeschreven kredieten ten bate van die fondsen, werden vastgesteld op basis van de kredieten 1984, jaarlijks aangepast overeenkomstig het evolutiepercentage van de overheidsuitgaven, exclusief de lasten van de openbare schuld. Er zij aan herinnerd dat voor 1986 en 1987, respectievelijk 68,88 en 64,76 miljard werd ingeschreven voor het Gemeentefonds en respectievelijk 8,08 en 8,04 miljard voor het Provinciefonds.

Naast deze substantiële kredieten werd nog voor 1986 en 1987 in andere kredieten voorzien ten bate van de gemeenten — de zogenaamde grote posten — ten belope van 8,12 miljard en 7,40 miljard exclusief —, respectievelijk 2,75 miljard en 2,59 miljard — voor de stad Brussel.

Voor de twee dienstjaren belopen de totale kredieten van de fondsen van de lokale besturen dus niet minder dan 87,80 miljard voor 1986 en 82,33 miljard voor 1987.

Daarenboven dienen alleszins de talrijke initiatieven te worden vermeld die worden getroffen op het niveau van het departement en die tot doel hebben de provincies en de gemeenten op een andere manier in hun opdracht bij te staan.

In deze gedachtengang maakten wij reeds melding van de maatregelen getroffen met het oog op de uitrusting en de bemanning van de gemeentelijke brandweerdiensten, waarbij de opleiding niet uit het oog werd verloren; de inspanningen geleverd voor de centra «900», georganiseerd op gemeentelijk niveau; de aanpassingen als gevolg van de nieuwe wet op de gemeentepolitie, zowel op het stuk van scholing en vorming, als uitrusting.

Daarenboven zij nog vermeld de stimulerende rol die het departement speelt met het oog op een invoering van een eigentijdse gemeentebouwkunde, en de studies, die momenteel aan de gang zijn, met het oog op de informatisering van de gemeenten.

Hoewel uw commissie niet ongevoelig is gebleven voor deze positieve aspecten van het regeringsbeleid, hebben verscheidene leden verklaard dat het financieel herstel van de gemeenten door het regeringsbeleid in het gedrang wordt gebracht.

Ons schriftelijk verslag bevat daaromtrent op de bladzijden 56 tot 68 een groot aantal interessante gegevens, aangebracht zowel door de commissarissen als door de regering. Deze hebben betrekking op: het Hulpfonds tot financieel herstel van de gemeenten, het tekort van de

OCMW's, de toekenning van een enige en uitzonderlijke toelage aan de gemeenten en aan de Brusselse agglomeratie, de investeringsuitgaven op het niveau van de gemeenten, het probleem van de gesubsidieerde contractuelen, de weerslag van de fiscale hervorming op de gemeentefinanciën, de belastingachterstallen en de weerslag daarvan op de gemeenten en tenslotte, de afschaffing van de provinciale belastingen.

Ik ben ervan overtuigd dat de «communalisten» in deze vergadering, en zij zijn talrijk, met veel belangstelling zullen hebben kennis genomen van die informatie in het verslag.

De heer Seeuws. — Ze zijn weinig talrijk. Ze zitten momenteel in hun gemeenteraad, de «communalisten». Ik ben er geen, mijnheer de rapporteur.

De heer De Kerpel. — Ik wil eindigen met vast te stellen hoe moeilijk het wel is in crisistijd de aanbeveling, die ooit het voorwerp heeft uitgemaakt van een bekende Zweedse roman *Draag elkanders lasten*, toe te passen in het niet-eenvoudige partnership tussen de centrale overheid en onze lokale besturen. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

ORDRE DES TRAVAUX

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

M. le Président. — Mesdames, messieurs, il reste treize orateurs à entendre, ce qui représente environ 3 heures 30 de débat.

Dan is er nog de toegevoegde interpellatie van de heer Meyntjens.

Ensuite, viendra la réponse du gouvernement.

Comme il nous sera impossible de terminer aujourd'hui l'examen des projets de loi relatifs au budget du ministère de l'Intérieur, je vous propose d'interrompre nos travaux ce soir à 22 heures, pour les reprendre demain après-midi.

Pouvez-vous marquer votre accord sur cette proposition, monsieur le ministre?

M. Michel, ministre de l'Intérieur, de la Fonction publique et de la Décentralisation. — Oui, monsieur le Président.

De Voorzitter. — Wij werken vanavond onze sprekerslijst voor zover als mogelijk af.

Uw interpellatie, mijnheer Meyntjens, zal dus morgen plaatsvinden.

Is de Senaat het hiermede eens?

Le Sénat est-il d'accord sur cette proposition? (*Assentiment.*)

Hiermee is besloten.

Il en est ainsi décidé.

HERVATTING VAN DE BERAADSLAGING

REPRISE DE LA DISCUSSION

De Voorzitter. — Wij hervatten de algemene bespreking van de ontwerpen van wet betreffende de begroting van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt, waaraan de interpellatie van de heer Meyntjens is toegevoegd.

Nous reprenons la discussion générale des projets de loi relatifs au budget du ministère de l'Intérieur et de la Fonction publique, à laquelle est jointe l'interpellation de M. Meyntjens.

Het woord is aan de heer Kenzeler.

De heer Kenzeler. — Mijnheer de Voorzitter, dat hier in dit halfroond nog zeer vaak het probleem van de gemeentefinanciën zal worden aangekaart, lijkt geen twijfel, zeker wanneer er telkens maatregelen worden genomen en begrotingen worden voorgedragen waardoor de inkomsten van de gemeenten verminderen, hoewel de hun toevertrouwde opdrachten vermeerderen. Terecht kan men de vraag stellen of de gemeenten nog de normale verwachtingen aan de inwoners kunnen waarmaken, als men bedenkt dat gemeenten in de periode 1988-1989 weer met financiële problemen zullen te kampen krijgen.

In deze vraag worden wij zelfs bijgevalen door de Vereniging van Belgische steden en gemeenten, een vereniging die in het verleden zeer

dikwijls ervan blijk heeft gegeven dat zij de gemeentelijke problematiek zeer goed kent en volgt, in het bijzonder wanneer het over gemeentefinanciën gaat.

Mijnheer de minister, de regering zou beter haar licht hebben opgestoken bij deze, volgens mij, zeer competente vereniging, alvorens over te gaan tot het nemen van maatregelen, die de gemeentefinanciën beïnvloeden.

Neem bijvoorbeeld de beslissing die werd genomen in verband met de 6 miljard. Was dit niet een schandalige beslissing?

Ook het besluit van de regering in 1978, om de aanvullende gemeentebelasting eveneens bij voorheffing te innen leverde een bedrag op van 27 miljard dat in de rijksthesaurie terecht kwam.

Bij koninklijk besluit nummer 202 werd besloten hiervan 21 miljard in vijf jaarlijkse schijven aan de gemeenten terug te storten, in de vorm van een « uitzonderlijke toelage ». De laatste schijf zal in 1987 aan de gemeenten worden overgemaakt.

Dit cijfer van 21 miljard is nooit aanvaard, daar het te laag geraamd was, hetgeen door uw voorganger, de heer Nothomb, werd toegegeven. De gemeenten konden aanspraak maken op een bedrag van 27 in plaats van 21 miljard. Ze hebben dus nog recht op 6 miljard en ze krijgen voldoening.

Degenen die dachten dat dit bedrag eventueel in schijven zou worden uitgekeerd aan de gemeenten, zaten fout.

De resterende 6 miljard werd door de regering, via de Sint-Annabesprekingen, overgeheveld naar de RSZ-PPO om de betaling te financieren van de pensioenen van de ambtenaren van sommige gemeenten, namelijk voor die gemeenten welke aangesloten zijn bij de Rijkskas voor gemeentepensioenen. Dit is slechts een deel van de Belgische gemeenten en intercommunales en van de Opera van Vlaanderen. Men neemt ze ons meteen weer af door eenzijdig te beslissen een einde te maken aan de prefinanciering van de Omslagkas van de gemeentepensioenen.

Mijnheer de minister, dit bedrag van 6 miljard komt alle gemeentebesturen toe en moet zoals de 21 miljard zelf, eventueel in schijven, worden uitgekeerd, of beter gezegd, worden teruggegeven.

Maar ja, mijnheer de minister, hoe vaak beloofde de Staat « een goede betaler » te worden? Zowel aan de gemeenten als aan de OCMW's is de Staat aanzienlijke bedragen verschuldigd, onder meer een miljard achterstallen inzake het bestaansminimum. De OCMW's, of beter gezegd de gemeenten, dienen hier aan prefinanciering te doen. Met de opentienmen op de personenbelasting is het nog erger gesteld: maar eventjes 20 miljard achterstallen.

De Staat zorgt er echter wel voor dat hij precies op tijd wordt betaald. Via recente koninklijke besluiten heeft hij in zijn voordeel ofwel de prefinanciering die hij voor de gemeenten draagt, afgeschaft door het invoeren van ambtshalve inhoudingen bij het Gemeentekrediet, ofwel duidelijk gesteld dat bij laattijdige betaling, verwijlrenten verschuldigd zijn. Het Rijk kan tevens op wettelijke basis achterstallige betalingen vereffenen door inhouding op toelagen en tegoeden en heeft in zijn eigen voordeel bijgevolg wel een juiste betaaldatum vastgesteld en zich also tegen laattijdige betaling beschermd.

Vermits de Staat elke vorm van prefinanciering ten bate van de gemeenten heeft afgeschaft, zou het niet meer dan normaal zijn dat er eveneens een einde werd gemaakt aan de prefinanciering door de gemeenten ten bate van de Staat. In geval van laattijdige betaling dienen de gemeenten en de OCMW's verwijlrenten te worden toegekend. Menigvuldig zijn de klachten van gemeentebestuurders dat zij nog zeer moeilijk een realistische begroting kunnen opstellen, daar de begrotingsramingen in het schrijven van de Administratie der directe belastingen in verband met de aanvullende gemeentebelasting op de personenbelasting nogal sterk verschillen van het bedrag vermeld op staat nummer 173X. Hierdoor krijgen zij niet de middelen, en hiermee bedoel ik natuurlijk de financiële, waarop zij bij het opstellen van hun begroting hadden gerekend.

Zij hebben nochtans hun verantwoordelijkheid nooit ontlopen, zelfs niet bij het bestrijden van de werkloosheid. Met het systeem van TWW, BTK, DAC hebben zij zich ingespannen om een groot aantal mensen werk te verschaffen en bovendien om de bevolking een dienstverlening te bieden die bewondering afdwingt. De gemeenten en OCMW's zijn vindingrijk en creatief geweest. Zij verdienen nu geen straf voor hun loyale medewerking aan het tewerkstellingsbeleid.

De rol van de plaatselijke besturen mag niet in het gedrang komen. Besnoeiingen zijn hier misplaatst. De strikte toepassing van het koninklijk besluit nr. 263 en het koninklijk besluit nr. 481 vermindert echter het Gemeentefonds met 4,115 miljard voor 1987, zoals blijkt uit de begroting.

Wegens koppeling aan de uitgaven van het Rijk, zonder de openbare schuld, zal ten gevolge van de vermindering van de uitgaven van de Staat, die uit het Sint-Annaplan voortvloeit, het Gemeentefonds met het reeds geciteerde bedrag verminderen. De gemeentefinanciën krijgen het hierdoor weer zwaar te verduren. Elke door de centrale overheid genomen fiscale maatregel, bijvoorbeeld het pensioensparen, heeft een negatieve invloed op de gemeenteontvangsten, die niet onmiddellijk in cijfers is om te zetten.

Het Fonds is geen dotatie, geen schenking die gekoppeld is aan andere rijksuitgaven. Het is een schuld van de Staat tegenover de gemeenten, ontstaan ingevolge het feit dat het Rijk zich indertijd een deel van het gemeentelijk belastinggebied heeft toegeëigend.

Het jaarlijks bedrag toegekend aan het Fonds mag nooit lager zijn dan het bedrag van het vorige jaar. De genomen regeringsmaatregelen, samen met de door u, mijnheer de minister, voorgestelde begrotingen voor 1986 en 1987, brengen de gemeentefinanciën voor de toekomst opnieuw zwaar in het gedrang. De gemeenten en de OCMW's kunnen aldus hun opdrachten ten voordele van hun ingezetenen niet meer blijven uitvoeren zoals zij dat wensen. (*Applaus op de socialistische banken.*)

M. le Président. — La parole est à M. Toussaint.

M. Toussaint. — Monsieur le Président, en tout premier lieu, je me dois de remercier le rapporteur de l'objectivité de son rapport qui a retracé parfaitement nos discussions en commission, ce qui me facilitera la tâche.

Je m'en tiendrai, monsieur le ministre, à une critique plutôt politique de l'ensemble de la politique poursuivie par le ministère de l'Intérieur et de la Fonction publique.

Comme vous vous y attendez certainement, le groupe socialiste ne votera pas les budgets 1986 et 1987 du ministère de l'Intérieur et de la Fonction publique. Et, sans doute, cela ne vous préoccupe guère.

Vous vous dites: l'opposition s'oppose, c'est son rôle. Ce qui importe, c'est qu'il y ait une majorité pour voter ces budgets. On verra donc cette majorité mal à l'aise, cette majorité qui a voté, à plusieurs reprises, des pouvoirs spéciaux qui lui ôtent ses prérogatives, cette majorité dont on ne sait plus très bien à qui elle fait confiance, appuyer sur le bouton vert.

Cependant, même si la majorité ne m'écoute pas aujourd'hui, je donnerai les raisons de l'opposition de mon groupe. Je le ferai pour rappeler certains principes importants pour les socialistes. Je le ferai aussi pour dire que la volonté de rester au pouvoir, le désir de maintenir en place un gouvernement fissuré, ne peuvent tout justifier.

En premier lieu, je voudrais revenir sur la manière inqualifiable avec laquelle agit ce gouvernement et insister sur sa désinvolture coupable à l'égard des institutions démocratiques.

Qu'examinons-nous en ce début de juin 1987? Plus de six mois après le début de l'année, nous discutons du projet de budget 1987, mais aussi, ce qui est à la fois énorme, ridicule et scandaleux, du projet de budget 1986.

Il y a un peu plus de trois ans, le centre d'études du PSC-CVP — ces deux partis si unis dans certains domaines — a publié une intéressante étude sur le budget de l'Etat en Belgique.

Qu'y trouve-t-on? Pour les auteurs de cette brochure, le budget est « un acte par lequel sont prévues et autorisées les recettes et les dépenses pour une période déterminée ». Prévoir! disent-ils.

Vous nous demandez donc de vous autoriser à prélever les recettes et à réaliser les dépenses que vous prévoyez de faire en ... janvier 1986!

Je crois qu'on ne soulignera jamais assez l'intolérable détournement des procédures démocratiques que vous avez ainsi perpétré. Indiscutablement, c'est pire que des pouvoirs spéciaux. Certes, la majorité a accordé des crédits provisoires, des dix-huitièmes provisoires, rappelons le encore. Mais où est le sérieux de la gestion? Où est cette rigueur dont on nous rebat les oreilles depuis cinq ans?

Pour en venir à l'examen du fond de ce qui nous est proposé, je relèverai d'abord une intéressante remarque du programme justificatif du budget 1986.

On y lit, en effet, que « la caractéristique principale du budget du ministère de l'Intérieur et de la Fonction publique reste le fait qu'il consiste principalement en transferts de recettes au sein du secteur public, et plus spécifiquement vers les provinces, communes, agglomérations et la Région bruxelloise ».

Et, de fait, pour près de 95 p.c., ce budget consiste en transferts vers les pouvoirs locaux. C'est dire clairement l'intérêt et l'importance de cette matière.

Quant au budget affecté aux pouvoirs locaux, je constaterai d'abord que, même financièrement, le ministre de l'Intérieur concrétise la volonté de cette coalition d'aller à l'encontre de l'autonomie communale.

Vous dites qu'aucune nouvelle décision n'a été prise à Val-Duchesse en ce qui concerne le Fonds des communes. C'est vrai. Mais le problème vient de l'arrêté n° 263 du 31 décembre 1983, adopté par votre coalition. C'est lui qui, en liant le Fonds des communes à l'évolution des dépenses de l'Etat, hors dette, hypothèque gravement les finances communales.

Et le liant sur le parallélisme des efforts nécessaires est ici inacceptable. Le Fonds des communes n'est pas un simple subsidie. C'est d'ailleurs pourquoi, en 1964, son évolution avait été liée à la progression des recettes fiscales directes.

En outre, établir le parallèle entre les finances de l'Etat et des communes vise, en fait, à rendre ces dernières solidairement responsables des difficultés du premier. C'est, bien entendu, pour nous totalement inacceptable. D'autant plus que l'Etat se révèle un très mauvais payeur à l'égard des communes.

Ainsi, lors des débats en commission, nous avons évoqué les retards de paiement des tranches trimestrielles du Fonds. A cela s'ajoutent des retards en ce qui concerne les ristournes d'additionnels à l'impôt des personnes physiques, de même qu'en matière de minimex.

Ce dernier aspect, on ne le dénoncera jamais assez, est d'autant plus inacceptable que les mesures de régression sociale adoptées par ce gouvernement se cumulent, au détriment des plus démunis. Et ceux-ci sont obligés, finalement et presque inévitablement, de quémander de l'aide auprès de CPAS qui, eux-mêmes, ne sont pas dotés de moyens suffisants.

A propos des CPAS, je ne peux d'ailleurs que relever la clarté limpide de la réponse du ministre. En effet, à la question de savoir s'il va agir en la matière, le ministre répond que la situation est telle que la question se pose de savoir s'il va agir.

J'en viens, très brièvement, aux aspects, pourtant importants, relatifs à la fonction publique.

Les exposés des secrétaires d'Etat m'ont paru intéressants. On pourrait presque être persuadé de leur bonne volonté.

Malheureusement, la réalité est autre. Moderniser, améliorer les services publics implique d'abord d'éviter de démotiver et de décourager les travailleurs du secteur public. Or, ceux-ci sont, en réalité, malmenés par ce gouvernement qui les traite avec une rare désinvolture.

Il faut, en effet, souligner que, depuis 1974, les barèmes de la fonction publique n'ont pas été revus. Comme si cela ne suffisait pas, les agents des services publics se voient appliquer, cette année encore, une injuste cotisation dite, par dérision sans doute, de solidarité. A tout cela s'est ajoutée récemment une manipulation de l'indexation applicable aux salaires des fonctionnaires. Et ceux-ci, qui sont déjà moins bien payés que les travailleurs du secteur privé, ont dû, en plus, subir une amputation par rapport à l'augmentation du coût de la vie.

Enfin, le secrétaire d'Etat à la Fonction publique dit avoir entamé une large concertation avec les organisations syndicales. A ma connaissance, et nous en avons eu la preuve hier, cette concertation n'a que la largeur du carcan budgétaire strict dans lequel le gouvernement voudrait abusivement enfermer les interlocuteurs sociaux.

J'en terminerai, ici, après avoir énoncé ces quelques critiques fondamentales. Votre politique en mérite certes d'autres. En tout cas, celles que j'ai exposées suffisent déjà amplement à justifier notre opposition résolue. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Cardoen.

De heer Cardoen. — Mijnheer de Voorzitter, op mijn beurt wens ik de rapporteur, de heer De Kerpel, te danken voor zijn zeer objectief verslag dat een trouwe weergave is van de besprekingen die in de commissie werden gevoerd en van de opties die daar werden genomen.

Het is mij opgevallen dat bij de bespreking van de begrotingen Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt 1986 en 1987 in de commissie veel vragen werden gesteld over de gemeentefinanciën. Dit gebeurde terecht aangezien men voor de toekomst niet zo gerust kan zijn over de gang van zaken. Toch zal ik het vandaag niet hebben over de gemeentefinanciën omdat een aantal sprekers vóór mij dit thema reeds behandelden en nog anderen dit zullen doen. Ik zal evenwel de evolutie van het

Gemeentefonds aandachtig blijven volgen en ik zal blijven ijveren om het beleid van onze lokale besturen in de goede richting te sturen.

Vandaag zou ik het eveneens kunnen hebben over de decentralisatie waarvoor ook de minister van Binnenlandse Zaken verantwoordelijk is. De decentralisatie lijkt mij bijzonder interessant omdat daardoor de gemeenten op relatief korte termijn een aantal mogelijkheden worden gegeven om voor een aantal zaken het beheer in eigen handen te nemen, maar ik wil dit voor een latere gelegenheid bewaren.

Een bijzonder actueel thema is de fiscale hervorming, die zeker vanuit gemeentelijk standpunt niet over het hoofd mag worden gezien. De minister van Binnenlandse Zaken zou mij terecht kunnen verwijzen naar zijn collega van Financiën en zeggen dat deze hiervoor bevoegd is. Ik wil er de minister van Binnenlandse Zaken evenwel op wijzen dat de fiscale hervorming gevolgen kan hebben voor onze gemeenten.

De koninklijke commissie tot harmonisering en vereenvoudiging van de fiscaliteit wijst er in haar verslag op dat ze de lokale belastingen in haar onderzoek buiten beschouwing heeft gelaten.

Dit stelt ons geenszins gerust want de voorstellen van de koninklijke commissie zullen een weerslag hebben op de gemeentelijke fiscaliteit. In het verslag is er onder meer sprake van het vermijden van de dubbele taxatie. Betekent dit dat eenzelfde grondslag geen tweemaal mag worden belast, ofwel direct ofwel bij wijze van opcentiemen? Zo een voorstel kan implicaties hebben voor de gemeentelijke opcentiemen op de personenbelasting en voor de onroerende voorheffing.

De commissie stelt eveneens een volledige scheiding voor van de nationale en lokale belastingen. Er wordt ook voorgesteld de door de Staat geheven onroerende voorheffing van 1,25 pct. af te schaffen en te vervangen door een andere inkomstenbelasting. Daarbij denkt men onder meer aan de werkelijke huuropbrengst. Die afschaffing van de belasting op het kadastraal inkomen betekent overduidelijk dat de gemeenten zelf moeten instaan voor de inkohiering van hun belasting. Men schat dat die hervorming voor de Staat een verlies van 62 miljard betekent. Omgekeerd naar de gemeenten toe, tegen een gemiddelde aanslagvoet van 7 pct., betekent dit een minder-inkomen van 4,3 miljard, of bijna de tegenwaarde van 1 pct. personenbelasting. Met andere woorden, om hun huidige inkomstenniveau te behouden zouden de gemeenten de personenbelasting met ongeveer 1 pct. moeten verhogen. Zij vragen u, mijnheer de minister van Binnenlandse Zaken, uw collega van Financiën tijdig te waarschuwen voor de ernstige gevolgen die de gemeenten zullen ondervinden indien de fiscale hervorming zou worden gerealiseerd zonder aandacht voor de gemeenten en de provincies. Het kan en mag niet dat bij deze operatie, waar wij, CVP, ook voorstander van zijn, de plaatselijke besturen nogmaals het kind van de rekening zouden worden.

Ik wil nu nog iets zeggen over het Openbaar Ambt.

Niet alleen in sommige recente persberichten, maar ook in de beleidsnota van de minister van Sociale Zaken, blijkt er sprake te zijn van het feit dat België 945 000 ambtenaren heeft. Na jaren van wervingsstop, van afslanking van de overheidssector en van bezuinigingen ten laste van de personeelsleden van die sector, geven dergelijke berichten een zeer ongunstig beeld van de ambtenarij. Die berichten schijnen te suggereren dat de ambtenaren met veel te veel zijn en veel te veel begrotingsgeld opslorpen in verhouding tot het werk dat ze zouden presteren. Ik beweer dat die indruk leugenachtig is. De statistieken die jaarlijks worden gemaakt door het Openbaar Ambt geven een veel lager cijfer en zelfs daar stel ik vast dat het nog niet altijd om echte ambtenaren gaat. Kan de minister of de staatssecretaris een verklaring geven voor het grote verschil tussen de cijfers die van verschillende zijden worden gepubliceerd? Ik zou graag nauwkeurige cijfers bekomen. Zijn de cijfers van de statistische dienst van het Openbaar Ambt juist of niet, en zo niet, is het dan wel opportuun zulke dienst in het leven te houden? Indien die cijfers wel juist zijn, acht de minister het dan niet nuttig, om het blazoen van zijn Openbaar Ambt op te poetsen, onjuiste en overdreven, soms tendentieuze berichtgeving in de pers tegen te spreken of recht te zetten door middel van een sprekend perscommuniqué?

Als men de ambtenaren behoorlijk wil motiveren, lijkt het mij in de eerste plaats nodig dat «hun» minister of staatssecretaris voor hun verdediging zorgt tegen tendentieuze persberichten.

De oprichting van een Algemene Afvaardiging voor de Informatieverwerking in de overheidsdiensten, die vorig jaar door staatssecretaris Lutgen werd aangekondigd, doet heel wat vragen rijzen.

Waarom is het nodig, naast de reeds bestaande dienst «Informatica» in het Algemeen Bestuur nog een nieuw orgaan op te richten? Wat zijn de bevoegdheden van de dienst «Informatica»? Beschikt hij over

gespecialiseerd personeel? Oefent hij zijn bevoegdheid behoorlijk uit, en zo niet, waarom schiet hij dan tekort in zijn opdracht?

Zal de in het vooruitzicht gestelde Algemene Afvaardiging dezelfde opdracht hebben? Zal zij de nodige middelen hebben om die opdracht behoorlijk uit te oefenen? Als zij ruimere en betere middelen krijgt, was het dan niet beter die middelen ter beschikking te stellen van de reeds bestaande dienst « Informatica »?

In het antwoord van de staatssecretaris voor Modernisering en Informatisering op een recente parlementaire vraag van collega Lafosse kon men lezen: « De planning van de activiteiten van de Afvaardiging voor informatisering is moeilijk aan te geven nog vóór ze echt is opgericht. » Betekent dit niet dat men een nieuwe openbare dienst opricht zonder duidelijk te weten waar men er mee heen wil? En dat terwijl men steeds maar opnieuw bestaande openbare diensten zou willen afschaffen of inkrimpen! Geeft zoiets niet de indruk, dat men in de eerste plaats een nieuw middel zoekt voor mogelijke gepolitiseerde « eerste benoemingen »?

Maar de belangrijkste vraag hierbij is of het verantwoord is de modernisering van het Openbaar Ambt uitsluitend of hoofdzakelijk uit de informatica te benaderen. Ik denk dat modernisering een veel ruimer gebied moet bestrijken en ook juridische, algemeen organisatorische, sociologische en psychologische aspecten heeft die van het hoogste belang zijn, zowel voor de motivering van de ambtenaren als voor een betere dienstverlening aan het publiek, bijvoorbeeld door middel van vereenvoudiging van procedures, door beperking van « paperasserie » en administratieve rompslomp en door betere toegankelijkheid van de diensten, enzovoort.

Gaat men wellicht voor elk van die aspecten een « algemene afvaardiging » oprichten? Of zou een nieuwe « commissaris voor de administratieve hervorming » — conform een wetsvoorstel — dan geen betere of ruimere oplossing zijn?

Vele aspecten van het Openbaar Ambt zijn dringend aan een onderzoek toe. De rapporteur heeft er een aantal vermeld. Ik denk onder meer aan de regularisering van het tijdelijk en contractueel personeel.

Een ander probleem is de toepassing van de taalwetgeving van de Geco's.

Het betreft vooral de gesubsidieerde contractuelen, tewerkgesteld in de gemeentebesturen van Brussel-hoofdstad. Tot mijn verbazing las ik in een antwoord op een recente parlementaire vraag — bulletin *Vragen en Antwoorden* van de Kamer van 5 mei 1987 — dat de minister betoogde dat geen enkele bepaling van de taalwetgeving in bestuurszaken op die « Geco's » van toepassing is. Het zou volgens de minister alleen maar wenselijk zijn — niet wettelijk verplicht — dat de gemeentebesturen uit « hoffelijkheid op taalgebied » zich ervan vergewissen dat de Geco's die met het publiek in contact komen de tweede taal machtig zijn en ook een aantal betrekkingen aan Nederlandstaligen zouden toewijzen.

Ik waardeer de suggestie van taalhoffelijkheid. Ik voeg er echter aan toe dat de Vlamingen ze tot op heden zelden hebben ondervonden, zeker van iemand over wie wij daarnet spraken.

Ik meen dat niet enkel van hoffelijkheid kan worden gesproken. Het gaat om een echte wettelijke verplichting. Artikel 21, paragraaf 7, van de gecoördineerde taalwetten schrijft duidelijk voor: « Bij de werving van hun personeel dienen de besturen van de gemeenten en die van de openbare personen die aan de gemeenten ondergeschikt zijn, ten minste de helft van de te begeven betrekkingen in gelijke mate te verdelen over de beide taalgroepen. » Dat maakt een wettelijke verplichting van ten minste 25 pct. voor de « minderheidsgroep ». Die wettelijke bepaling maakt geen onderscheid volgens de hoedanigheid van het aan te werven personeel; ze is duidelijk gericht op de aanwerving van gelijk welke soort van personeelsleden. Gelet op de geest van de taalwetgeving kan ze niet beperkend worden geïnterpreteerd. Volgens mij heeft ze zelfs geen interpretatie nodig: ze kan en moet dus rechtstreeks worden toegepast, ook voor de aanwerving van contractuelen, dus ook voor de aanwerving van gesubsidieerde contractuelen.

Trouwens, het koninklijk besluit nr. 474 tot invoering van de stelsels van door de Staat gesubsidieerde contractuelen bij sommige plaatselijke besturen voorziet niet in een bepaling die de bestuursstaalwet van toepassing uitsluit op de Geco's. Bijgevolg is de bestuursstaalwet van kracht.

Uit de adviezen van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht en uit de arresten van de Raad van State blijkt dat artikel 21 van de bestuursstaalwet van toepassing is op alle kandidaten in welke vorm ze ook worden tewerkgesteld door een gemeentebestuur of een OCMW in Brussel-hoofdstad.

In het stelsel van Geco's is de taalwetgeving dus onverkort van toepassing. Hieromtrent bestaat geen twijfel. Voor mijn partij is deze vraag fundamenteel. Graag zou ik van de minister vernemen hoe hij hier tegenover staat.

Een van de belangrijkste aspecten van de verbetering van de werking van het Openbaar Ambt is de motivering van de ambtenaren. Ook de heer De Kerpel heeft daarop de nadruk gelegd. De jarenlange bezuinigingen en wervingsblokkeringen zijn niet zeer geschikt om die motivering te bevorderen. De regering zou dringend haar plichten als werkgever van een groot aantal werknemers moeten opnemen en een ernstige collectieve arbeidsovereenkomst met de ambtenaren sluiten. Het moet mogelijk zijn, sommige bezuinigingen elders te zoeken dan telkens opnieuw op de rug van de ambtenaren. Overigens, het vergroten van de consumptiemogelijkheden van onze ambtenaren en van hun gezinnen kan voor onze industrie een nuttige impuls betekenen voor het verhogen van de produktie, dus voor het scheppen van nieuwe werkgelegenheid en het inkrimpen van de werkloosheid.

Naast dergelijke financiële impulsen is er een andere, belangrijke mogelijkheid om de motivering van de ambtenaren te bevorderen, namelijk de depolitisering van de bevorderingen.

Het is opvallend: de minst gepolitiseerde administratie, die van het ministerie van Financiën, wordt vaak als een modeladministratie voorgesteld. Het is een goed werkende administratie, waar nog bevorderingen op objectieve wijze worden toegekend, namelijk op basis van examens en van anciënniteit.

Ik dring erop aan dat dit voorbeeld van Financiën zou worden gevolgd in de andere departementen en parastatale instellingen ook en vooral voor de bevorderingen in niveau 1. Wat de aanwervingen betreft, zou men zoveel mogelijk, of volledig, het systeem van de « eerste benoemingen » moeten afschaffen. Men moet bovendien de pogingen, die reeds werden gedaan om artikel 18 van het statuut van het rijkspersoneel af te schaffen, tot een goed einde brengen. Dit artikel 18 leidt uitsluitend tot politieke topbenoemingen. Het is uiterst demotiverend voor ernstig werkende ambtenaren als door dat artikel 18 plots de wegen naar mogelijke topbevorderingen afgesloten zijn door het « parachuteren » van politieke vrienden.

Dit waren een aantal beschouwingen en vragen in verband met de sector openbaar ambt en de toepassing van de taalwetgeving bij de Geco's in Brussel-hoofdstad.

Er zijn ook opdrachten ressorterend onder Binnenlandse Zaken. Ik heb het hier even over de werking, of de toekomstige werking, van onze Civiele Bescherming.

De ramp in het kernpark van Tsjernobyl, nu ruim een jaar geleden, heeft tot hevige polemieken geleid tussen voor- en tegenstanders van kernenergie. Door dit incident werden de chemische rampen van Seveso en Bhopal naar de achtergrond gedrongen. Dagelijk worden de overlevenden van die rampgebieden, blinden, moeders die gehandicapte kinderen baren, nog met de gevolgen geconfronteerd.

Het is zeer belangrijk, in het kader van het beleid van Binnenlandse Zaken, in de onmiddellijke toekomst de problemen die zich kunnen voordoen in de chemische nijverheid niet uit het oog te verliezen. Het aantal kernparken in de wereld is nauwkeurig in kaart gebracht. Dit kan niet worden gezegd van de chemische industrie, die een hele waaier van schadelijke en gevaarlijke produkten verwerkt.

De wetgever is zich bewust van de gevaren die hieruit kunnen voortvloeien. De wet inzake de risico's van zware ongevallen bij bepaalde industriële activiteiten werd door het Parlement aangenomen en door de Koning bekrachtigd. Volgens deze wet behoort de verantwoordelijkheid voor de voorlichting aangaande de te nemen veiligheidsmaatregelen en de waarschuwing bij dreigende ongevallen tot de bevoegdheid van de ministers tot wier bevoegdheid de civiele bescherming behoort.

Een sleutelrol bij de waarschuwing van de bevolking zal zeker worden gegeven aan de alarmeringsketen van de Civiele Bescherming. Ten einde deze bijkomende taak te kunnen vervullen zal het bestaande sirenenet moeten worden aangepast en uitgebreid. Dat zal alleszins een financiële inspanning vergen. In het belang van de bevolking moet echter tot die investering worden overgegaan. Analooq met de voorlichtingscampagnes die reeds werden gevoerd in de nucleaire 10-kmzones, te weten het verspreiden van een folder met alle nuttige gedragsregels bij een nucleair incident, moet voor de tientallen risicozones, een 60-tal, die door de uitvoeringsbesluiten conform artikel 6, paragrafen 2-2 en 3, van de wet, omschreven zullen worden, een gelijkaardige actie worden gevoerd.

Het gevaar van radioactieve straling en neerslag is voor elk nucleair centrum identiek. Dit kan niet gezegd worden voor de chemische industrie. Het schuilen en de handelingen die mogelijke slachtoffers bij een chemisch incident moeten volgen, kunnen soms paradoxaal overkomen. Ik verklaar mij nader aan de hand van drie voorbeelden.

In risicozone A worden slechts gevaarlijke stoffen of gassen gebruikt welke lichter zijn dan lucht; bij zware emissie mag de benedenverdieping van de woning als een veilige schuilplaats worden aangezien.

In zone B worden gassen verwerkt welke zwaarder zijn dan lucht, zoals chloorgas en sommige verbindingen met aardgas en de « veilige schuilplaats » wordt plots omgetoverd in één gaskamer.

In zone C worden zowel de produkten van zone A als van zone B gebruikt.

Hoe kunnen we in deze situatie de bevolking duidelijke instructies geven aangaande het opzoeken van een « veilige » schuilplaats?

Het alarmeringsnet van de Civiele Bescherming, beschreven op bladzijde 75 van het eerste verslag van de Commissie voor informatie en onderzoek inzake nucleaire veiligheid, moet een belangrijke aanpassing ondergaan.

Bij de hoorzittingen van de senaatscommissie heeft een expert van de Civiele Bescherming de richting aangegeven waarin moet worden gewerkt, namelijk de vervanging van elektromechanische sirenes door elektronische toestellen. In sommige Europese landen zijn studie- en proefprojecten dienaangaande gestart, zoals in Zwitserland, de Duitse Bondsrepubliek en Frankrijk. Deze elektronische toestellen bieden de overheid een grote flexibiliteit qua alarmsignalen en bovendien kunnen de signalen vergezeld worden door een gesproken bericht, bijvoorbeeld over de graad van urgentie, de evacuatie of het schuilen of een aanduiding omtrent de schuilplaats die moet worden opgezocht. Sommige apparaten kunnen zelfs worden uitgevoerd als intelligente alarmgevers. Een concentratiedetector, een toestel dat de concentratie van een gevaarlijk produkt in de lucht meet, kan worden ingewerkt en geeft met een stil alarm aan wanneer een bepaalde concentratiedrempel overschreden wordt. Bij gevaarlijke concentratie kan het een luid alarm laten horen.

Ik weet dat de staatssecretaris voor Volksgezondheid zich intensief met dit probleem bezighoudt.

Kunnen Civiele Bescherming en Volksgezondheid — TELERAD-meetsysteem — op dit gebied niet samenwerken?

Momenteel kunnen de sirenes, via radioverbinding vanuit verscheidene centra worden bestuurd, namelijk de nationale commandopost te Walem en de negen provinciale commandoposten.

Het is logisch dat voor de activering van de sirenes een zekere decentralisatie moet worden tot stand gebracht. Het lijkt mij echter onlogisch bij een incident in een bepaalde risicozone, ofwel de provinciale, ofwel de nationale overheid te verzoeken om een stuursignaal naar de getroffen zone te zenden. De lokale overheden moeten bij dringende gevallen zelf het initiatief nemen. Ik haal even het Zwitsers voorbeeld aan. Bij een nucleair incident wordt eerst de 5-km-zone gealarmeerd vanuit het nucleaire centrum. Indien nodig wordt eveneens de 10-km-zone gealarmeerd; het initiatief en de werkelijke leiding liggen bij de lokale overheid. Bij zeer zware incidenten wordt de 40-km-zone in alarmtoestand gebracht, ditmaal door de provinciale overheden.

Sommige Europese landen gebruiken zelfs helikopters, uitgerust met « sprekende » sirenes. Hierdoor kan de waarschuwing erg selectief en volgens de weersomstandigheden gebeuren. Alarmering of waarschuwing met behulp van sirenes is echter niet het enige middel. In de toekomst kan de bevolking worden opgeroepen via radio en TV, rekening houdend met de vele mogelijkheden door de TV-distributiemaatschappijen aangeboden.

Mijnheer de minister, ik beperk mij hier tot een aantal voorstellen omtrent de voorlichting en de effectieve waarschuwing in geval van chemische rampen. Wij hopen dat wij er nooit mee zullen worden geconfronteerd.

Ik besluit met een korte toelichting omtrent de gemeentelijke politie.

Wij wachten met spanning op de publikatie van de laatste uitvoeringsbesluiten voor de toepassing van de nieuwe wet op de gemeentepolitie. Ik ontken niet dat rond de reeds genomen besluiten een aantal vragen blijven bestaan. Het is te hopen dat we de kans krijgen om hierover binnenkort met u overleg te plegen in de hoop nog een aantal verantwoorde aanpassingen en verduidelijkingen te laten aanbrengen, zelfs in de reeds gepubliceerde besluiten.

We waren gelukkig toen uw voorganger aan onze politiediensten administratieve hulp toebedeelde. Wij zijn echter minder gerust als wij

weten dat de contracten van deze bedienden in augustus vervallen, maar nog steeds niet weten of ze zullen worden verlengd. Dit is zeer belangrijk voor de gemeenten, voornamelijk als wij weten hoeveel administratieve en materiële taken die mensen momenteel bij onze politiekorpsen verzorgen.

Onze gemeentepolitie moet zich meer dan ook aan specifieke politieopdrachten kunnen wijden, zowel op het repressieve als op het preventieve vlak, een taak die zo veelzijdig is dat zij alle aandacht van een goed gevormd politiekorps opeist. Ook de sociale opdracht en de sociale en humane rol van onze politiemensen mag bij de vorming en de bijscholing niet achterwege blijven.

De inspanningen moeten gebeuren vanuit het beleid en langs de kanalen die ons worden geboden om de politie in de goede richting te leiden. Ik heb onlangs, bij de bespreking van de begroting van de Binnenlandse Aangelegenheden in de Vlaamse Raad, met veel belangstelling geluisterd naar een relaas van de heer Luyten. Ik constateer hoeveel moorden en zelfmoorden de jongste jaren in ons land, in onze streek en ook in mijn gemeente gebeurden. Graag had ik hier enkele statistieken naar voren gebracht, hoewel het vrij moeilijk blijkt te zijn precieze gegevens te verstrekken. Uit documentatie die ik in de bibliotheek van het Parlement heb gevonden, blijkt dat een aantal zelfmoorden niet wordt gerapporteerd. Ik vernam dat dit fenomeen niet zozeer de volwassenen, maar ook een groot aantal jongeren treft. De oorzaken kunnen van velerlei aard zijn. En toch moeten we als politici de vraag durven stellen wat in onze hedendaagse samenleving de krachten van de mensen, en van jonge mensen in het bijzonder, te boven gaat. Hier kunnen politici en beleidsverantwoordelijken van alle niveaus een niet te onderschatten rol spelen. Het is mede in die context dat er een belangrijke taak, een sociale opdracht, is weggelegd voor onze lokale politie. Zijn zij niet goed geplaatst om inlichtingen door te geven over jongeren die zich vergripen aan overdreven drankgebruik of drugs?

Onze politie moet de nodige tijd kunnen vrijmaken om ook op dat terrein wat opsporingswerk te doen en de informatie door te geven aan degenen die ter zake verantwoordelijkheid dragen. De politie kan in aangelegenheden als deze, samen met de sociale werkers, een belangrijke informatieve rol spelen ter verbetering van een maatschappij, een samenleving die ondanks haar welstand, door bepaalde ziekten is aangetast.

Het politiek milieu, van laag tot hoog, kan en mag niet langer onbezorgd blijven bij problemen als werkloosheid, zinvolle vrijetijdsbesteding enzovoort. Wij hebben de plicht om als politici er mede voor te zorgen — en daar kan de politie helpen —, dat in de samenleving van vandaag, die zeker niet van gevaren ontbloeit is, de kwaliteit van het leven centraal staat.

Ik suggereer deze problematiek die bij onze bevolking leeft en die dikwijls zeer veel leed veroorzaakt, in het Hoger Instituut voor de politie dringend te onderzoeken en te bespreken. Bij de werking van die instelling zijn zowel de nationale en de gemeentelijke politie als de lokale beleidsverantwoordelijken betrokken. Het is een aangewezen instrument om een eerste stap te doen in de goede richting van het oplossen van een aantal problemen die onze maatschappij op termijn naar de afgrond leiden.

Ik ben er mij van bewust dat vaak de beste resultaten, niet zozeer in of door een wet worden bekomen, maar dat dit veeleer het werk moet zijn van beleidsverantwoordelijken die er zich samen en met velen de nodige inspanning voor getroosten.

Mijnheer de minister van Binnenlandse Zaken, ik heb dit aspect van onze samenleving, dat specifiek behoort tot de taken van de politie, willen belichten.

Graag had ik van u ter zake een afdoend antwoord gekregen. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à monsieur Flagothier.

M. Flagothier. — Monsieur le Président, je voudrais féliciter le rapporteur, M. de Kerpel, non seulement de son rapport écrit, mais également des réflexions qu'il nous a livrées au début de cette discussion.

Je partage son sentiment en ce qui concerne le vote tardif du budget de 1986. Il ne faudrait pas, en effet, que l'exécutif prenne l'habitude de présenter les budgets lorsqu'ils sont dépensés et, en outre, lorsque le Parlement n'a plus aucune possibilité d'intervenir. Cela revient à déplacer les responsabilités de l'exécutif et du législatif.

Je rejoins également les observations du rapporteur en ce qui concerne les modifications que les opérations de contrôle budgétaire peuvent apporter aux budgets des départements par rapport au budget des Voies et Moyens, lorsque celui-ci est voté. Le Parlement doit pouvoir jouer

son rôle et il convient que les différences entre les montants fixés dans le budget des Voies et Moyens et ceux présentés dans le budget de chaque département soient clairement mises en évidence.

Cette situation n'est pas de votre seule responsabilité, monsieur le ministre, d'autant que vous êtes depuis peu à la tête de ce département, mais de celle de l'ensemble du gouvernement.

Je voudrais émettre quelques réflexions sur les problèmes inhérents aux pouvoirs locaux.

Depuis plusieurs années déjà, on parle d'une réforme de la comptabilité communale; des expériences sont en cours, mais je souhaite qu'on puisse maintenant tirer rapidement les conclusions et procéder aux changements qui s'imposent afin que les administrations locales puissent disposer d'un outil moderne, certaines dispositions de la réglementation actuelle étant devenues désuètes.

Le Parlement a adopté la loi sur la police communale et une bonne partie des arrêtés d'application de cette loi sont publiés. Son application apparaît lourde sous certains aspects, notamment en matière de recrutement du personnel.

Cela est dû au fait que des conditions sévères de recrutement sont prévues dans la loi, ce qui est heureux. Mais il conviendrait que les structures qui doivent intervenir dans la formation des candidats policiers soient rapidement mises en place et que les communes reçoivent enfin des instructions précises sur la procédure à suivre dans le recrutement des policiers.

En ce qui concerne la collaboration entre les services de police, je ne peux que féliciter le ministre de continuer et d'amplifier les mesures prises par son prédécesseur.

Le ministre de l'Intérieur et de la Fonction publique est aussi compétent en matière de décentralisation.

Après les fusions, les communes sont devenues adultes, on l'a dit et on l'a écrit. Il me paraît donc que le moment est venu de leur confier plus de compétence afin de rapprocher la décision et le décideur du citoyen. A l'automne dernier, une délégation des commissions de l'Intérieur de la Chambre et du Sénat s'est rendue au Danemark où cette décentralisation est très poussée. Certes, il n'est pas possible d'appliquer chez nous, du jour au lendemain, une décentralisation aussi avancée, mais il faut s'orienter hardiment dans cette direction. Nos concitoyens le souhaitent, et il faudra bousculer les habitudes centralisatrices qui sont malheureusement le fait de trop de responsables politiques et de hauts fonctionnaires.

Monsieur le ministre, vous avez la réputation d'être têtu — les derniers événements nous l'ont démontré — et de mettre tout en œuvre pour atteindre les objectifs que vous vous fixez. Le groupe PSC souhaite que vous preniez rapidement des initiatives en cette matière.

Telles sont les réflexions que je voulais faire en ce qui concerne l'Intérieur et la Décentralisation.

M. Basecq, premier vice-président, prend la présidence de l'assemblée

A propos de la Fonction publique, le rapport rappelle que le ministre et le secrétaire d'Etat ont entamé une large concertation avec les organisations syndicales du secteur public sur la place et le rôle futur des services publics. Cette approche est très importante et je souhaite que le Parlement soit informé de l'état de la question.

Puisque l'occasion nous en est offerte, je voudrais aussi que nous puissions être éclairés sur l'échec des négociations avec les organisations syndicales, dont il est abondamment question dans la presse, ce matin.

La dernière partie de mon exposé concerne les attributions de M. le secrétaire d'Etat Lutgen.

Lorsque le gouvernement Martens VI a pris ses fonctions, nous avons tous pu constater qu'avec la création d'un secrétariat d'Etat à la Modernisation et à l'Informatisation des services publics, adjoint au Premier ministre, une orientation nouvelle était imprimée. Moderniser et informatiser les services publics, en pleine bataille pour le redressement des finances publiques, apparut à la fois comme une nécessité et comme une gageure. Comme une nécessité tant il est vrai que le développement économique de notre pays ainsi que la vie quotidienne de notre population ont besoin, l'un et l'autre, de services publics modernes, c'est-à-dire performants et accueillants. Comme une gageure, ensuite, tant il est vrai que la modernisation de nos services publics exige que les responsables,

tant politiques qu'administratifs, révisent, parfois fondamentalement, leur conception du service public. Dois-je ajouter qu'au Sénat, nous étions nombreux à attendre, avec intérêt, monsieur le secrétaire d'Etat, vos premières initiatives? Le chemin était, en effet, particulièrement miné dans notre pays où il est — hélas! — de bon ton de sourire devant toute réforme administrative.

C'est avec plaisir, monsieur le secrétaire d'Etat que j'ai pris connaissance de votre stratégie d'actions prioritaires pour la modernisation des services publics. Le pragmatisme de ces actions et leur caractère opérationnel — comme on dit aujourd'hui — constituaient déjà, à mes yeux, de précieux atouts. Mais je crois que l'essentiel est ailleurs. Il réside dans la démarche même de votre stratégie. Celle-ci n'ordonne pas la modernisation, elle n'entend pas, pour reprendre une de vos expressions favorites, décréter ce qui doit être modernisé dans tel ou tel service public et ce qui ne doit pas l'être. La modernisation, ses priorités concrètes et ses moyens, c'est d'abord de la responsabilité des organes dirigeants de chaque service public. En d'autres mots, la modernisation va de pair avec la «responsabilisation». C'est là, selon moi, l'option fondamentale de la stratégie, et je ne puis que l'approuver.

M. Leemans reprend la présidence de l'assemblée

Les actions prioritaires de la stratégie poursuivent, dans ce cadre, une finalité bien précise: elles définissent autant d'outils mis à la disposition des organes responsables de chaque service public pour leur permettre de mieux assumer leurs responsabilités de modernisation.

A juste titre, monsieur le secrétaire d'Etat, vous proposez que le conseil de direction de chaque service public se saisisse activement de la gestion de sa modernisation. C'est certainement une des missions prioritaires des conseils de direction en cette fin du XXe siècle. Pour stimuler cette gestion, vous préconisez de leur attacher une cellule de modernisation composée de fonctionnaires du service public concerné, formés à cet effet. Il ne suffit pas, en effet, de proposer des instruments de modernisation. Il ne suffit pas non plus d'en faire une responsabilité propre au conseil de direction. Il faut aussi préparer et organiser ces travaux de modernisation au sein du conseil de direction. C'est là la tâche de la cellule de modernisation. Pourriez-vous nous dire, monsieur le secrétaire d'Etat, où en est l'implantation de ces cellules de modernisation?

Par ailleurs, la modernisation des services publics passe par une informatisation accrue de ceux-ci. Mais l'introduction des nouvelles technologies n'est pas sans poser des problèmes sociaux dans les services concernés.

Pourriez-vous m'indiquer, monsieur le secrétaire d'Etat, votre position sur ces problèmes ainsi que les initiatives que vous avez prises pour les rencontrer?

Enfin, la modernisation des services publics va également de pair avec une décentralisation accrue vers les communes. Je sais, monsieur le secrétaire d'Etat, combien vous êtes attaché au fonctionnement efficace et démocratique de nos communes. Pourriez-vous m'indiquer comment vous voyez l'apport de la modernisation à la décentralisation?

Monsieur le Président, j'apporte l'adhésion du groupe PSC à l'adoption des projets de loi relatifs au budget du ministère de l'Intérieur et de la Fonction publique pour les années budgétaires 1986 et 1987. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Anthuenis.

De heer Anthuenis. — Mijnheer de Voorzitter, ik zal in de bespreking van deze begrotingen drie thema's behandelen. Ten eerste, in een zeer algemene situatieschets onze Belgische steden en gemeenten, ten tweede, beschouwingen bij het algemene noodplan in verband met nucleaire ongevallen en, ten derde, de algemene rijkspolitie.

Mijnheer de minister, beter dan wie ook weet u dat wij ons op nagenoeg één jaar van de volgende gemeenteraadsverkiezingen bevinden.

Het zullen de derde gemeenteraadsverkiezingen zijn na de grote fusie-operatie van gemeenten in 1976. Het kunnen betekenisvolle verkiezingen worden. Elke fusie-entiteit zal immers, na twaalf jaar, een beter evenwicht hebben gevonden, zowel inzake administratie en organisatorische aangelegenheden, als inzake budgettaire aangelegenheden, lasten uit het verleden, investeringsmogelijkheden en vensters op de toekomst.

Niettegenstaande de zin voor realisme als een rode draad doorheen de beslissingen van onze gemeentelijke entiteiten loopt, moeten wij toch vaststellen dat vele steden en gemeenten hun blazoën aan het oppoetsen zijn in het vooruitzicht van de gemeenteraadsverkiezingen van volgend jaar. De gevoelige verbetering van de financiële toestand van de gemeenten in de loop van 1986 is daar zeker niet vreemd aan.

Wanneer wij de grafiek van het globale deficit van de gemeenten, volgens de begrotingen van het Rijk die als bijlage 2 aan het uitstekende verslag van collega De Kerpel zijn toegevoegd, nader bekijken, stellen wij vanaf medio 1975, periode van de fusie der gemeenten, een eerste gevoelige stijging van het deficit vast. Dat deficit verdrievoudigt in 1983 en bedraagt volgens de begroting 1983 nagenoeg 60 miljard. Een te grote personeels- en overdreven investeringslast waren hiervan zeker de hoofdzaken voor die periode.

Vandaag blijkt het merendeel van onze steden en gemeenten uit de rode cijfers te zijn. Doch dit financieel evenwicht is in vele gevallen slechts bereikt via een doortastende fiscale verhoging en een drastische inkrimping van de uitgaven, inzonderheid investerings- en personeelsuitgaven. Hoewel deze positieve financiële toestand door het Gemeentekrediet in maart van dit jaar werd bevestigd, is enige voorzichtigheid toch geboden. Volledigheidshalve zou men immers supplementair rekening moeten houden met de financiële weerslag van het Pinksterplan, met de begrotingsweerslag van de tewerkstelling van gesubsidieerde contractuelen, alsmede met een bijna-nulgroei van het Gemeentefonds.

Ik heb dit alles even willen aanhalen om beter te kunnen accentueren het financieel herstel van de gemeenten, dat zeker de goede richting is ingeslagen, nog geen eindpunt heeft bereikt, integendeel.

In de huidige stand van zaken zal de toekomstige verhouding tussen de gemeenten en de Staat nog meermaals ter sprake worden gebracht, inzonderheid wat betreft de gemeentefinanciën.

Tijdens de commissiebesprekingen heeft u angekondigd, mijnheer de minister, dat die problematiek voortaan globaal zal worden besproken in een nog daartoe op te richten werkgroep. Ik geloof dat daarin een noodzakelijk forum zal worden gevonden om bepaalde algemene beleidslijnen in alle sereniteit uit te praten.

Ik denk hierbij, bijvoorbeeld, onwillekeurig aan de steeds stijgende OCMW-tekorten. Die deficits hebben onvermijdelijk een negatieve weerslag op de financiële toestand van de gemeenten, aangezien zij die ten laste moeten nemen. De regering heeft weliswaar reeds maatregelen uitgevaardigd om ook het financieel evenwicht van de OCMW's te herstellen, door onder meer de ziekenhuizen een financieel evenwicht op te leggen. Men zou zich in dit verband terecht kunnen afvragen, er mee rekening houdend dat de aanloopperiode naar de gemeenteraadsverkiezingen gewoonlijk gepaard gaat met een politiek die op meer-uitgaven is gericht, of er van overheidswege geen bijkomende maatregelen nodig zijn om het voelbaar herstel van de gemeentefinanciën ten minste te consolideren en de OCMW-tekorten nog beter in te dijen.

Een zelfde beschouwing kan worden geformuleerd bij de gemeentelijke investeringen. Het is alleszins al duidelijk geworden dat het meer en meer uitgesloten is dat de gemeenten in de nabije toekomst nog eens de stimulerende rol voor de bouwsector kunnen betekenen zoals in de jaren zestig en in het begin van de jaren zeventig het geval is geweest. Ook hier is het misschien wenselijk te denken aan bijkomende maatregelen in de vorm van, bijvoorbeeld, richtlijnen en/of aanbevelingen, om te voorkomen dat, om dezelfde redenen van politieke opportuniteit, het financiële herstel van inzonderheid de gemeenten en in bijkomende mate van de OCMW's aan een plots opwellende investeringsdrang wordt opgeofferd.

Een andere zware gemeentelijke begrotingspost is de personeelslast. De jongste jaren hebben wij immers in de gemeentelijke bestedingen een steeds geleidelijker verschuiving kunnen vaststellen naar de personeelslasten. Dit houdt ontegensprekelijk duidelijk verband met een verder gaand streven naar decentralisatie. Zoals bekend heeft de regering in haar regeringsverklaring op duidelijke wijze het voornemen geuit een decentralisatiebeleid tot een goed einde te brengen.

Het kan niet worden ontkend dat een decentralisatiestreven duidelijk gericht moet zijn op de totstandbrenging van echte onthaalstructuren voor de burger, met andere woorden, een beleid dat rechtstreeks gericht is op de lokale besturen, de provincies in ruime mate, de gemeenten in het bijzonder.

Dat de uitvoering van dit decentralisatiestreven op een pragmatische wijze, en bij sectoriële experimenten, vanuit het departement van Binnenlandse Zaken zelf gevoerd of begeleid wordt, getuigt van een zeker realisme. Dat in de meeste Westeuropese landen meer en meer aandacht

aan de territoriale decentralisatie wordt geschonken, mag geen reden op zichzelf zijn. Dit streven verontrust mij een beetje, vooral wanneer deze algemene oriëntatie een grotere decentralisatie van de macht en de verantwoordelijkheid ten bate van de lokale besturen doordrijft in een tijd die gekenmerkt is door de noodzaak de openbare uitgaven te drukken.

Met andere woorden, de uitvoering van de decentralisatie moet, zoals u tijdens de commissiewerkzaamheden verklaarde, mijnheer de minister, gepaard gaan met een verbetering van de doeltreffendheid en de doelmatigheid van het beheer van de financiële middelen op alle niveaus van de administratie.

De vraag kan evenwel worden gesteld in hoeverre dit streven momenteel opportuun is, wanneer dit in de gegeven omstandigheden, zijnde de periode van beginnend financieel herstel van de gemeenten, een zuivere en eenzijdige lastenverschuiving naar de gemeenten met zich brengt.

Ter afronding van dit punt met betrekking tot de algemene evaluatieschets van onze Belgische steden en gemeenten, wil ik nog even wijzen op de achterstand van de door het ministerie van Financiën te verrichten stortingen van het gedeelte der belastingen dat de gemeenten toekomt. De Staat blijkt dus een slechte betaler te zijn voor de gemeenten. Naar verluidt bedroeg de achterstand eind 1986 ruim 30 miljard frank. Ik weet wel, dit probleem valt niet onder de bevoegdheid van de minister van Binnenlandse Zaken. Dit neemt echter niet weg dat, zo dit probleem nog grotere vormen aanneemt, het misschien wenselijk is eventuele voorstellen, bijvoorbeeld tot uitbetaling van voorschotten, te doen om de financiële nood van de gemeenten enigszins te verzachten.

In tweede orde wil ik het, zoals gezegd, hebben over het algemeen noodplan in verband met nucleaire ongevallen. Zoals de geachte minister in de commissie kon verduidelijken, werd op basis van een evaluatie van bestaande provinciale noodplannen beslist een algemeen noodplan uit te werken dat het hele grondgebied zal bestrijken.

Een nood- en/of interventieplan, wil het efficiënt zijn, moet vooral een coördinerende actie inhouden van de verschillende departementen en eventuele andere bestuursniveaus, inzonderheid de provinciale en gemeentelijke niveaus.

Voor al dit laatste en belangrijkste gegeven, de coördinerende taak, zal alle aandacht moeten krijgen bij de aan de gang zijnde uitwerking. Dat een en ander nog moet worden bijgeschaafd, is onder meer gebleken uit de verklaringen van sommige provinciegouverneurs voor de informatiecommissie in de Senaat. Wanneer een nationaal noodplan in werking treedt met een centraal coördinatiecomité in Brussel, kunnen er zich, althans blijkens mededelingen van voornoemde provinciegouverneurs, al problemen voordoen bij de melding, in die zin dat een melding aanleiding geeft tot een bijna onmiddellijke opstarting van de provinciale procedure, later, na evaluatie, al dan niet gevolgd door de nationale procedure. In hoeverre de provinciale procedure met succes kan worden uitgeoefend, is nog zeer de vraag: de gouverneurs stelden dat, niettegenstaande de provinciale rampenplannen op papier zeer uitgebreid zijn uitgewerkt, er onvoldoende meetinstrumenten en detectoren zijn, dat de hulpdiensten niet kunnen beschikken over voldoende uitrusting en veiligheidskledij, dat er geen efficiënte manier bestaat om die hulpdiensten op te roepen, noch om de bevolking te alarmeren en dat er tenslotte geen vaste normen bestaan omtrent de grenswaarden voor consumptiegoederen.

Ik ben zeker niet goed geplaatst om over de gegrondheid van al deze constataties een objectief oordeel uit te spreken. Ik meen echter te mogen aanstippen dat het goed is dat deze vaststellingen nu gemaakt worden, nu men volop met de uitwerking van een algemeen noodplan in verband met nucleaire ongevallen bezig is. Ik meen dan ook te mogen veronderstellen, mijnheer de minister, dat al die gegevens grondig zullen worden geëvalueerd en ingeschat bij het operationeel worden van het noodplan.

Men zou eigenlijk, zij het enigszins misplaatst, cynisch moeten concluderen dat het vervelende van al deze interventieplannen — of het nu om de noodplannen bij nucleaire ongevallen of om rampenplannen gaat — is, dat ze pas bij een echte catastrofe op hun deugdelijkheid kunnen worden getest. Dit neemt echter niet weg dat de grote krachtlijnen van de interventie voor 100 pct. aan functionele eisen moeten beantwoorden. Dit laatste was zeker het geval met het Westvlaamse rampenplan dat na het kapseizen van de *car-ferry* even buiten de Zeebrugse haven nagenoeg feilloos in werking trad.

Hopelijk kan dit stramien, voor zover dit nog niet het geval was, model staan voor andere provinciale en/of nationale interventieplannen.

Om te eindigen nog een paar randbeschouwingen bij de opleiding, uitrusting en sociale rol van onze politiediensten. Eind vorig jaar heeft de onberispelijkheid van het Belgisch politiekorps een flinke deuk gekregen.

Er waren eerst de individuele ontsparingen van een paar Brusselse korpsleden, betrokken bij diefstallen en een overval. Vervolgens was er de spijtig genoeg mank lopende politiecoördinatie in onze hoofdstad, waarbij een agent op jammerlijke wijze om het leven kwam, getroffen door politiekogels.

Ik weet, mijnheer de minister, dat u een actieve politiek nastreeft inzake opleiding, motivatie en uitrusting van de politionele diensten. Moge dit ertoe bijdragen dat de oude waarden van dienstbaarheid, rechtschapenheid en eerbied voor de wet opnieuw de grondfilosofie worden van onze ordehandhavers.

Ik ben ervan overtuigd dat in de onderhavige budgetten, zoals trouwens is gebleken uit de toelichtingen opgenomen in het verslag, de nodige werkinstrumenten hiervoor kunnen worden teruggevonden. Dat zijn de redenen, mijnheer de Voorzitter, waarom de PVV-fractie de begrotingen 1986 en 1987 zal goedkeuren. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Luyten.

De heer Luyten. — Mijnheer de Voorzitter, ik zou zeggen derde keer, goede keer, want het is de derde keer dat ik hier vandaag op dit podium sta.

Het is echter ook drie jaar geleden dat wij hier nog de gelegenheid hadden een begroting van Binnenlandse Zaken en aanverwanten fundamenteel te behandelen. Aangezien de heer Vandezande geen senator meer is, voel ik mij, als enige vertegenwoordiger van onze fractie in de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden, geroepen — zij het vandaag voor de derde keer — uw aandacht te vragen. Ik zal het wellicht wat rustiger aan doen dan vanmiddag, mijnheer de minister. U zal begrijpen dat men tot een vijandige broeder, zoals de Eerste minister, in bepaalde omstandigheden soms woedender spreekt dan tot vreemde tegenstanders. Bovendien bevinden wij ons hier in ons klassieke clubje van de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden, zij het dat er ook nog enkele vriendelijk uitgenodigde buitenstaanders aanwezig zijn.

Ik zal in telegramstijl spreken, daarbij enkele collega's dankend omdat zij reeds materies hebben aangesneden die ik ook had willen behandelen. Ik hoop dat door deze telegramstijl mijn gekende logica niet zal verloren gaan en mijn betoog niet te veel op gekapt stro zal lijken.

Ik zal hier enkele beschouwingen naar voren brengen die men ook in het verslag kan terugvinden. Ik wil daarbij zeer vriendelijk blijven en niet het vuur openen, maar mijn bekommerning mededelen aan mijnheer Luyten. Mijnheer de staatssecretaris, ik heb reeds mijn twijfel uitgesproken nopens uw reusachtige Sisyphus-arbeid om met uw beperkt budget een hele mentaliteitsverandering in de Belgische administratie te moeten verwezenlijken.

Ik heb vastgesteld dat u over tien miljoen beschikt voor informatie en mentaliteitsverandering. U hoopt bij uw pogingen tot modernisering op de goodwill die langzamerhand toeneemt. Ik hoop dat die tien miljoen zullen volstaan; maar ik betwijfel het.

Het verheugt me dat geen krediet was ingeschreven voor verkiezingen, want mijn budget is nog steeds niet hersteld van de vorige.

Wellicht is het niet-inschrijven van fondsen op de begroting de reden waarom er geen verkiezingen zijn. Minister Michel heeft als een wijze huisvader de beurs dichtgehouden. Geen enkele partij heeft het in het recente turbulente gebeuren gewaagd te grijpen naar het laatste wapen, namelijk naar verkiezingen, omdat niets was ingeschreven in de begroting. Mijnheer de minister, u bent hierdoor wellicht de redder van het vaderland in deze woelige weken.

Ik sluit mij aan bij wat de heer Cardoen heeft gezegd in verband met de Geco's. Ook hier schuilen addertjes in het gras.

Sommigen hebben hun werk slecht gedaan. Ik lees op bladzijde 85 van het rapport: «In de Brusselse agglomeratie zijn uiterst geringe vergissingen vastgesteld in verband met de nieuwe identiteitskaarten.» Wat is «uiterst gering»?

Mijnheer de minister, weet u dat toen mijn grootvader werd geboren ongeveer 80 pct. van de bevolking in deze stad Vlaams-Brabants sprak? Voor iemand die in het verre Virton woont, zijn de vele gevoeligheden, die vanmiddag aan het licht zijn gekomen, niet zo begrijpelijk. Dat is wel het geval voor iemand die weet dat het huishouden van 1830 grondig werd verstoord omdat men «moeders hoekje in vaders huis» te weinig respecteerde, zoals een Vlaams schrijver ooit heeft gezegd.

In die zin zijn de problemen niet van bijkomende aard. Als u het goed meent met het land, mag u zich niet beperken tot een omzendbrief, maar moet u ook controle uitoefenen. Ik reken u tot de goedwilligen. Er zijn er anderen die van de statistieken misbruik maken. Controleer ze zodat ze de statistieken niet kunnen vervalsen.

Ik heb uw voorganger ooit het absurde voorval verteld dat er in een van de 19 Brusselse gemeenten minder Nederlandstalige identiteitskaarten werden uitgereikt dan het aantal Volksuniekiezers. Die moet toch tot nadenken stemmen. Dit alles heeft te maken met het basisprobleem van samenleven in ons land. Wij willen een ruimer perspectief.

Ik heb mijn bekommerning geuit voor de politesamenwerking inzake het grensoverschrijdend verkeer. Nog niet zo lang geleden schoot in de Brusselse agglomeratie de ene politieagent op de andere tijdens een speurtocht naar gangsters. Er moet controle zijn aan gevaarlijke grenzen, die te bepalen zijn. De Westvlaming weet beslist wel wat er tijdens het weekend gebeurt in de streek van Menen. Structureel moet men tot een betere samenwerking komen tussen de politie- en douanediens ten grensstreken.

Er zijn talloze voorbeelden van raids en terugvluchten naar het zogenaamde andere grondgebied. Op dat vlak ben ik breed-Europees. De grensoverschrijdende politiecontacten moeten beter worden georganiseerd.

De vorige spreker had het hier over de Staat als slechte betaler, ik sluit mij daarbij aan.

Ik kom nu tot de kernredenen waarom wij uw begroting niet kunnen goedkeuren.

Ik trek een willekeurige lijn over de Zuidoosthoek van ons land en als gemeenten kies ik Bastenaken, Habay-la-Neuve en Virton. Als Vlaming moet ik dan zeggen dat dit stuk grondgebied ons het meeste geld kost. Dus, als *communard* — vroeger gebruikte ik het woord *communard*, maar het juiste woord blijkt municipalist te zijn — die municipalist is geworden wil ik in dat verband enkele cijfers geven. De fameuze Zuidoosthoek mag ingevolge de bijzondere wet van 1980 delen in de gelden van het Gemeentefonds en valt onder de slechte regeling van de verdeelsleutel van 52 pct. van het Vlaamse Gewest. Het betekent dat in het Vlaamse Gewest elke inwoner van een gemeente zoals de mijne, 6 411 frank krijgt uit het Fonds en in het Waalse Gewest 8 469, dus juist 2 000 frank meer. Ik woon in een gemeente met 10 000 inwoners. Een kleine berekening toont aan dat een kleine gemeente 20 miljoen minder krijgt ingevolge deze scheefftrekking. Wij hebben in onze gemeenteraad lange debatten gehouden in verband met de nieuwe belasting op de huisvuilophaling. De vorige firma wilde het tegen de oude prijs niet meer doen. Uw begroting heeft dus een weerslag tot in de vuilnisbakken van Berlaar toe, mijnheer de minister. Wij hebben de bijdragen van onze inwoners aanzienlijk moeten verhogen. Als er tengevolge daarvan koppen rollen, dan zullen het er geen zijn van mijn partij aangezien wij tot de oppositie behoren.

Tijdens de debatten over «het geval H» heb ik hier vaak horen zeggen dat alle Belgen gelijk moeten zijn voor de wet. Trek dus die logica door, ook voor de terreinen waar het u niet bevalt.

Zo kom ik terug tot de problematiek die ik daarstraks reeds heb behandeld en waarover ik vroeger reeds tot in den treure het woord heb gevoerd. Zowel de Eerste minister als uzelf heb ik gevraagd of u reeds in die Oosthoek van de provincie Limburg bent geweest. Sommigen die het zeer goed kunnen weten zeggen — het gaat hier, zoals de Franstalige sprekers het formuleren, over het basisrespect voor de democratie — dat de kiezerslijsten er zelfs zijn vervalst. Als iemand trouwt die als bewuste Vlaming bekend staat, dan wordt hij onmiddellijk geschrapt zelfs als die, in afwachting dat zijn huis wordt gebouwd, voor enkele maanden elders is gaan wonen. De Vlaamse verloochenaars maar vlaamsgeborenen echter — 90 pct. van de inwoners; uw voorganger, de heer Nothomb, is er ook een — blijven jarenlang behouden op de gemeentelijke kiezerslijsten.

Aangezien het stemmenverschil in deze gemeente van 4 000 inwoners rond enkele honderden kiezers draait, is het belang van die vervalsingen duidelijk. Is het niet de opdracht van Binnenlandse Zaken dit ernstig te controleren? Misschien kan de minister dan veel onheil voorkomen voor de volgende zittingstijd.

Wij hebben in de regionale pagina van een grote Vlaamse krant veel gelezen over 10 jaar fusies. Eigenlijk elf jaar, want de fusie-operatie dateert van 1976. Het is *ahurissant* dat wij nu de begroting 1986 bespreken. Na drie jaar krijgen wij voor het eerst opnieuw de kans om als lid van de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden controle uit te oefenen op de begroting. Sinds het middeleeuwse gemeentewezen is de basis van de democratie, dat de overheid het zuur verdiende geld van

de burgers niet mag weggooien, en dat de vertegenwoordigers van de bevolking het recht hebben om uitgaven en inkomsten te controleren. De minister kent ook de geschiedenis en weet hoe de democratie bij de gemeenten gegroeid is.

De huidige minister van Binnenlandse Zaken, die in 1976 ook de leiding had van dit departement, zou misschien tot de lang beloofde grenscorrecties kunnen overgaan om het leven van bepaalde mensen te normaliseren. Er zijn veel anomalieën in de fusie-operatie. De details wil ik bestemmen voor mijn memoires waarin ik zal uitleggen hoe grote beginselen kleine dorpspolitieke berekeningen moesten verhullen. Niet alleen de grenscorrecties zijn noodzakelijk, maar zou het voor bepaalde gemeenten in de oosthoek van Limburg niet aangewezen zijn tot defusio-neren over te gaan? Dan kwamen wij misschien tot een gemeente Voeren die Vlaams is, met Moelingen, Sint-Martens-Voeren en 's Gravenvoeren en tot een tweetalige gemeente met Sint-Pieters-Voeren, Remersdaal en Teuven. Aangezien de beruchte burgemeester in Sint-Pieters-Voeren woont, zijn alle problemen dan misschien opgelost. Dan zal het voor de Vlamingen wel gevaarlijk zijn in Sint-Pieters-Voeren te passeren want daar woont de beruchte schutter. Dan kan Sint-Pieters-Voeren allicht dienen als *passage à Saint-Pierre*.

Het badineren terzijde latend, zal ik mijn appreciatie geven over de begroting en dus over uw beleid, mijnheer de minister. Uw voorganger kennen wij. Volgens zijn memoires zou hij een record hebben gebroken door zeven jaar minister van Binnenlandse Zaken te zijn. U kende ik niet. In de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden gaf u een lieve en positieve indruk. Ik ben echter ontgoocheld. Ik heb vanmiddag mijn geslacht vooral gericht op de vijandige broeder, de Eerste minister. Ik heb u beloofd dat ik, rustig in de avonduren, dieper zou ingaan op uw beleid.

Bij de PSC heb ik vaak mensen opgemerkt die ik echt positief ingestelde Belgen kan noemen. Het besef van het labiele evenwicht van 1830, dat later gegroeid is, bracht voor de Waalse katholieken mee dat ze meer dan anderen bekommerd waren om dit fragiele Belgische evenwicht. Ik denk aan Waalse republikeins ingestelden en ook aan de koningskwes- tie waaraan vanmiddag werd herinnerd. Ik heb uw voorganger gezegd dat ik filosofisch eigenlijk fundamenteel een federalist ben, in de volle betekenis van het woord. Wederzijds respect, ook in ieders territorium; elk laten doen wat hij zelf kan en samenwerken voor wat men in een kleiner wordende wereld nog moeilijk alleen aankan is, samengevat, mijn filosofie. In die zin hebt u mij wat ontgoocheld, mijnheer de minister. Menselijk kan ik uw verklaringen op de RTBF begrijpen nadat wij in de kranten gelezen hadden dat u een van de gematigde elementen was in de dulle week die aan uw verklaringen voorafging.

Ik heb daarstraks in mijn uiteenzetting gezegd dat er op termijn maar één oplossing mogelijk is in het doortrekken van het zelfbestuur voor de volkeren, met name dat wij een lastig intern geval in Vlaanderen zelf moeten oplossen. Ik neem aan dat het voor een Waals minister uit het verre Virton lastig moet zijn hiermee te worden geconfronteerd. Het probleem moet via gewestminister Pede worden opgelost. Dan zou er nog slechts sprake zijn van ruzie tussen dorpslijsten. Minister Nothomb heeft trouwens toegegeven dat de betrokkenen onder mekaar het Limburgs dialect spreken en dat het eigenlijk fanfareruzies zijn. Wij stellen u in feite een bevrijding van de situatie voor. Toen het hoofd van minister Nothomb rolde, citeerde *Het Volk*, een christen-democratische krant, namelijk dit: «...en de regio's de voorgedij krijgen over hun eigen gemeen- ten». Dit lijkt mij een zinnige toekomstopdracht. Voorlopig echter hebt u, mijnheer de minister, de oude situatie nog als een blok aan het been.

Ik was ontgoocheld omdat ik een stuk arrogantie meende te bespeuren. Ik citeer een andere christen-democratische krant, *De Nieuwe Gids*, die onder de titel «Gevaarlijke spraakverwarring, men verstaat mekaar niet meer» schreef: «Wat ons echter bitter stemt, is dat onze Franstalige landgenoten die argumenten van het betere regeringswerk nauwelijks doen meetellen, want de waarheid gebiedt ons te zeggen dat zij wellicht geen ogenblik zouden aarzelen de regering te laten vallen als een baksteen als zij in onze plaats zouden zijn en dat het altijd de Vlamingen moeten zijn die het gezond verstand moeten opbrengen. De arrogantie van de PSC in het recente gevecht om het grote gelijk heeft dat bewezen.» Hier valt het woord «arrogantie» uit de pen van Leo Marijnissen van *Het Volk*. Vergis u echter niet. Tot bewijs van het echte tegendeel — ik kan uw verplicht RTBF-optreden bijna in een electorale situatie kaderen — meen ik te mogen stellen dat er in ons land fundamentele krachten zijn die niet kunnen worden genegeerd, ook als men in memoires ietwat triomfalistisch denkt dat het probleem van de baan is.

Ik was een van de Vlamingen die op de receptie van de heer Nothomb waren uitgenodigd. We behandelen hier immers ook de begroting 1986,

zodat wij zijn geest hier mogen oproepen. Het schijnt dat die nog fel aanwezig was in de coulissen tijdens de «dolle week». Ik las in vele kranten dat de heer Nothomb zelfs stokebrand heeft gespeeld rond dit akkoord. Op die receptie kreeg ik een boek met de mooie opdracht: «Aan senator Luyten, voorvechter van Vlaanderen, actief «tegenstrijder» — dit is een «Nothombisme» — van de arme minister van Binnenlandse Zaken. Toch met veel vriendschap en wederzijds begrip.»

Vele Walen die mij hier kennen — zoals vele CVP'ers die ik daarstraks misschien te hard heb aangepakt — weten dat ik niets heb tegen de zondaar, maar wel tegen de zonde en zeker tegen de gegroepeerde zonde, zoals dit in evangelische termen wordt omschreven.

Ik zeg u, trap niet in de val van een soort groepsvergissing die de Walen in ons land vaak hebben gemaakt! Ik herinner aan de feiten van 1968. Ik zal de *Libre Belgique* in haar vroegere opstelling, of *La Nation Belge*, niet citeren waarbij zij, telkens wanneer de Vlamingen een stuk recht kregen, voorspelden dat dit het einde van België zou zijn. Hadden zij maar wat sneller een aantal fundamentele rechten van de Vlamingen begrepen, het zou in ons land veel minder tot kortsluiting zijn gekomen.

Mijnheer de minister, ik reken op personen zoals u om mijn geloof in wat ik in Leuven bij sommigen heb ontdekt, namelijk «positieve Walen» te staven. Dikwijls zaten zij in het katholieke kamp vanuit de praktische situatie dat zij een minderheid waren in Wallonië. Ik raad hun aan nooit de basislijn van het samenleven in ons land te loochenen. Doe ook niet mee aan een soort opgelucht triomfalisme zoals uw voorganger in zijn memoires schrijft. U ziet hoe klein de wereld is want hij valt mij aan zonder mij bij naam te noemen. Ik citeer:

«Les craintes pour la Belgique que j'ai pu avoir au lendemain de 1968 et dans la tourmente des années septante ont disparu. Politiquement, le Rassemblement Wallon a décroché le premier. Le FDF est en liquidation, le Parti des Belges de langue allemande vient de subir sa défaite et la Volksunie aura son tour, car on ne peut pas vivre éternellement des rancœurs et des séquelles d'une guerre. La Flandre doit être plus fière de Wilfried Martens, président du Conseil européen, que de l'alliance avec les séparatistes basques.»

Ik heb de heer Nothomb gedankt voor deze *dédicace*. Ik meen echter dat hij zich, te goeder trouw, fundamenteel vergist over onze opstelling. Eerste minister Martens deed dat niet te goeder trouw toen hij daarstraks de Vlaamse-nationalisten een vuile veeg uit de pan gaf.

Wij zijn nog met 500 000, mijnheer de minister. Dat is zeer veel volk. De Vlamingen manifesteren niet gemakkelijk. Ik zei reeds dat er in bepaalde Brusselse gemeenten meer Volksuniekiezers zijn dan er Vlaamse identiteitskaarten werden uitgereikt. Hoed u ervoor die grondstromingen niet te erkennen. U bent op vele vlakken de hoeder van de binnenlandse vrede. Wij kunnen u ons vertrouwen niet meer geven — aan u misschien nog iets meer dan aan uw voorganger —, er is te veel gebeurd. Wij zijn voor de splitsing van het ministerie van Binnenlandse Zaken. De CVP-burgemeester Brankaer liet daarover in zijn gemeente stemmen toen bleek hoe uw voorganger zich fundamenteel vergiste bij zijn optreden tegenover Vlaamse gemeenten.

De logica van onze staatshervorming zal het doortrekken zijn van het zelfbestuur op het vlak van de binnenlandse zaken. Onze fractievoorzitter sprak over een confederatie.

Misschien zal de strijd nog lang duren. Wij zullen echter niet capituleren voor wij dit hebben bereikt. Het valt mij zwaar mijn eigen volk een «knechtenvolk» te noemen, zoals in een artikel in de *Financieel Economische Tijd*.

Ik heb het vers voorgelezen van René de Clercq dat luidt: «Dat knechten van uw knechten voorzitten aan uw dis/En het zaad van ongerechten niet meer voelt wat onrecht is.»

De Vlaamse beweging is, tegen de bewering van Eerste minister Martens in, gevormd voor wat in het tweede deel van dit gedicht klinkt als volgt: «Maar dat is in uw lijden, een wondere zege Gods,/Dat wie daar durft te strijden al tirannie ten trots,/Gevangen of verbannen te midden ramp en nood,/Vrij man naast zijn mannen, u lief heeft tot ter dood.» Die strijd zullen wij uiteindelijk winnen.

Werp niet, zoals in de zaak rond Leuven of rond de Voer, te veel blokken op de weg, want uiteindelijk zult u er zelf uw nek over breken. Dat zou ik betreuren. Immers, in het kader van de nieuwe mentaliteit kan men scheiden in vriendschap. Laten we scheiden maar vrienden blijven. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

M. le Président. — La parole est à M. Dufour.

M. Dufour. — Monsieur le Président, mon propos se bornera principalement à l'examen du sort particulièrement injuste que le gouvernement réserve depuis de nombreuses années aux 800 000 agents de la fonction publique, notamment à la suite de la rupture des négociations intervenue, hier, entre les organisations syndicales représentatives et le secrétaire d'Etat à la Fonction publique, qui représentait le gouvernement.

Toutefois, et sans vouloir redire les excellentes raisons que mon collègue et ami, Théo Toussaint, vient de développer et qui justifient, ô combien et à suffisance, l'opposition du groupe PS au vote du budget du ministère de l'Intérieur et de la Fonction publique pour l'année budgétaire 1987, vous me permettrez, en ma qualité d'ancien secrétaire communal et de fonctionnaire communal durant plus de vingt-cinq ans, de vous communiquer, ainsi qu'à M. le ministre Michel, le père, si j'ose dire, de la fusion des communes, le sentiment du fervent municipaliste que je suis, attaché, comme tant et tant d'autres dans ce pays, aux valeurs fondamentales de nos collectivités locales.

Monsieur le ministre, lorsque, en 1976, vous avez imposé la fusion généralisée des communes du royaume, à l'exception de celle de votre Premier ministre de l'époque, votre objectif principal et avoué était d'aboutir, à travers cette importante restructuration, à la constitution de quelque 596 nouvelles entités communales plus fortes et plus autonomes.

Franchement, monsieur le ministre, pensez-vous aujourd'hui que cet objectif a été, ne fût-ce que partiellement, atteint? Les communes sont-elles plus autonomes et plus fortes dix ans après les fusions de communes? Si vous le pensez, vous êtes un grand optimiste.

Je crois qu'avec moi, vous aurez l'honnêteté de reconnaître qu'il y a loin de la coupe aux lèvres et que, depuis la constitution des municipalités, l'autonomie communale n'a jamais été autant malmenée que depuis la fusion des communes.

Vous le savez, il n'y a pas et il ne peut y avoir d'autonomie sans autonomie financière: il en est ainsi, aussi, de l'autonomie communale.

Vous le savez, des charges nouvelles n'ont pas manqué de résulter de la fusion des communes — vous l'avez reconnu en commission de l'Intérieur du Sénat —, ne fût-ce que par la généralisation de meilleurs services à l'ensemble de la population et la suppression d'un important personnel politique qui ne coûtait guère à la collectivité. A Tournai, la plus importante fusion du pays, tant en nombre de communes fusionnées — trente — qu'en superficie — près de 22 000 hectares — quelque 450 mandataires communaux ont vu leur mandat supprimé, dont 29 bourgmestres, 60 échevins, 200 conseillers, 29 présidents et 135 membres des CAP. La perte de ces mandataires communaux, bénévoles pour la plupart, a, bien entendu, dû être compensée par un engagement de personnel qui s'est d'ailleurs accru de 10 000 unités pour le pays entre 1976 et 1979.

Qu'ont fait le gouvernement et la majorité de l'époque?

Je vous le rappelle, monsieur le ministre, chers collègues: au lieu de permettre aux nouvelles entités de faire face aux charges importantes résultant de la fusion des communes, la dotation du Fonds des communes fut réduite, par rapport à la dotation fixée par la loi de 1964, et d'un coup sec, de neuf milliards, par la loi de 1976.

Alors que votre objectif était de constituer de nouvelles communes plus fortes et plus autonomes, au contraire, vous portiez déjà, dans le même temps, le premier coup dur à la capacité financière, donc d'action, des municipalités.

Je sais bien que vous allez rétorquer que les gouvernements et parlementaires de toutes tendances, socialistes compris, avaient déjà participé depuis 1973 au rabotage de la dotation légale du Fonds. Mais vous conviendrez que, si le total des réductions par rapport à la dotation légale atteignait 9,478 milliards en 1976, ce montant s'est vu doublé en 1977, la différence atteignant alors 18,823 milliards.

D'ailleurs, et malgré les emprunts de consolidation qui avaient remis théoriquement les compteurs à zéro, si j'ose ainsi m'exprimer, le nombre des communes en déficit, qui était de 143 en 1977, passait rapidement à 519 en 1982. L'aggravation du déficit était, dans le même temps, de 44 milliards, passant de 8 milliards en 1977 à 52 milliards en 1982.

D'autres charges très lourdes, elles aussi, vinrent encore s'ajouter, telles que le déficit des hôpitaux publics, l'intervention de 50 p.c. dans le minimex, la hausse du taux de TVA de 6 p.c. en 1977 à 19 p.c. en 1983 et, enfin, les charges résultant des retards de paiement d'importantes sommes dues par l'Etat. La situation difficile de très nombreuses communes de toutes tailles, petites et grandes, se transformera souvent en catastrophe pure et simple, entraînant la paralysie complète de toutes les activités et de la vie locales et, dans certains cas, l'impossibilité de

payer non seulement les fournisseurs, mais également les traitements du personnel.

Comme si ce passé récent ne suffisait pas à permettre de tirer les leçons indispensables et profitables à la survie des municipalités, et malgré les cris d'alarme lancés de partout, par des responsables de toutes les familles politiques, le gouvernement, et vous-même, monsieur le ministre, persiste et récidive en imposant, au travers des mesures concoctées à Val-Duchesse, une nouvelle réduction du Fonds des communes et du Fonds spécial de l'aide sociale, et de nouvelles charges par la transformation des sous-statutaires en contractuels subsidiés, la réduction et la modification des lits d'hôpitaux, notamment.

Toutes ces nouvelles mesures, comme l'ont d'ailleurs très justement et plus amplement démontré bon nombre de collègues qui m'ont précédé à cette tribune, constituent aujourd'hui, non seulement un frein implacable mis aux efforts de redressement financier consentis par la plupart des communes depuis près de dix ans, mais aussi un saccage sans précédent des finances et de la vie municipales, tant il est vrai que c'est toujours la dernière goutte qui fait déborder le vase.

La dotation du Fonds des communes limitée à 64.769 milliards est, à un milliard près, la même que celle de 1982 qui était de 63,369 milliards, alors que l'inflation a été, pendant le même temps, de 26,5 p.c.

Ce n'est ni sérieux ni soutenable et je vous rappelle, monsieur le ministre, que, si les premiers rabotages du Fonds des communes se sont poursuivis de 1973 jusqu'à ce jour, la dotation octroyée fut néanmoins chaque année toujours supérieure à celle attribuée l'année précédente, et ce jusqu'en 1984.

C'est ainsi que durant les cinq premières années qui ont suivi les fusions, soit de 1977 à 1982, la dotation a été augmentée de 16,326 milliards, passant de 47,043 milliards à 63,369 milliards, alors que, durant les cinq dernières années, de 1982 à 1987, sous votre majorité pourtant composée également de municipalistes, la majoration n'atteint péniblement que 1,400 milliard, si l'on s'en tient aux chiffres prévus au budget de 1987. Voilà toute la différence ainsi que la triste réalité.

Monsieur le ministre, chers collègues de la majorité, si vous ne pouvez accepter d'en revenir immédiatement à la dotation légale prévue par la loi de 1976, qui constitue pourtant le seul remède minimum vital à la survie des activités locales et des municipalités, je vous demande instamment d'accepter d'amender le projet de budget de 1987 en maintenant la dotation du Fonds des communes au montant octroyé en 1986.

Il en va, bien entendu, de même en ce qui concerne la dotation du Fonds des provinces qui doit, lui aussi, être à tout le moins maintenu au même niveau qu'en 1986, tant il est vrai que celles-ci partagent entièrement le mauvais sort que votre gouvernement, depuis qu'il est en place, ne cesse de réserver aux communes.

Si vous ne consentez pas à accepter cette proposition minimale, il ne me restera qu'une solution: avoir recours à la population, très attachée aux activités et aux services communaux que votre politique suicidaire risque de mettre, cette fois, irrémédiablement à mal, pour qu'elle vous décerne, le moment venu, et qui, comme chacun le sent et le sait, ne saurait plus tarder, l'unique distinction municipale qui vous revient, celle de la soumission et de l'inconscience.

Trop c'est trop, monsieur le ministre, chers collègues, il n'est plus possible aux municipalistes, nombreux parmi nos deux assemblées parlementaires, de se dérober à leurs responsabilités, sous peine de se discréditer et d'être confondus et sanctionnés par une population qui saura se souvenir de ceux qui, tantôt feignent de défendre l'autonomie et la vie communales et qui, ici, en votant votre budget tel quel, se soumettraient lamentablement à la raison et, disons-le plus justement, à la déraison d'Etat.

Monsieur le Président, permettez-moi aussi — personne ne comprendrait que je n'en dise mot — de vous donner également le sentiment du tout jeune parlementaire que je suis, au sujet du problème qui a déjà mis à mal tant de gouvernements et qui compromet, aujourd'hui encore, l'actuelle majorité. Je serai très bref à ce sujet. Je dirai très simplement qu'à mon humble avis, les lois linguistiques de 1963, qui ont provoqué notamment le transfert des Fourons à la province du Limbourg, ne peuvent être considérées, à ce point de vue, comme un modèle de réussite et de satisfaction.

Pourtant, les lois que nous avons la charge et la responsabilité de rédiger et de voter n'ont d'autre objectif, que je sache, et je m'autorise à le supposer, que l'intérêt bien compris des populations auxquelles elles s'adressent et s'appliquent.

Depuis que les Fourons ont été rattachés au Limbourg, la preuve a été faite à suffisance que cette décision était contraire à l'intérêt de la

population concernée, laquelle n'a pas manqué de le faire savoir, à l'occasion des nombreux scrutins démocratiques qui ont eu lieu, tout au long de ces vingt-cinq dernières années.

Aussi, j'ai la naïveté de croire qu'il vaudrait mieux reconnaître s'être trompé et corriger ses erreurs, plutôt que vouloir à tout prix imposer des solutions que, non seulement le droit et le bon sens récuse, mais que les observateurs objectifs de la conduite des affaires du pays, tant à l'intérieur de nos frontières qu'à l'extérieur, considèrent à l'unisson comme l'expression, ou plutôt le prurit, de la déstabilisation, voire de la déconsidération, de nos institutions démocratiques.

Quand le droit du plus fort, le droit du sol, se substitue tout simplement à la considération qui se doit d'être attachée à l'être humain, le risque est grand de voir la passion triompher de la raison et ce comportement, tout empreint d'intolérance et de sectarisme, ne peut que compromettre ou déstabiliser complètement le bon fonctionnement de nos institutions et de l'Etat.

Ceux qui, à quelque niveau que ce soit, attisent les querelles et clivages communautaires se trompent. Ils assument aussi de très lourdes responsabilités dans le démantèlement de l'Etat. En outre, ce faisant, ils trompent lourdement la population qui, en ces moments particulièrement difficiles, a bien plus besoin de tolérance, sous toutes ses formes, que d'outrance et de sectarisme, ce qui, l'histoire nous l'a appris, n'a d'ailleurs jamais abouti qu'à porter gravement atteinte aux droits et aux intérêts les plus légitimes du plus grand nombre.

Permettez-moi, maintenant, monsieur le ministre, d'en venir à la convention collective, qu'à votre initiative, l'Etat-patron se doit de conclure avec ses quelque 800 000 agents, à l'instar de ce que le gouvernement à lui-même prôné lorsqu'il a recommandé, aux organisations syndicales du secteur privé et au patronat, de conclure un accord interprofessionnel.

Je dis bien, se doit de conclure, car je ne sais si, depuis la rupture des négociations intervenue hier, vous le ferez de gré ou de force. Je crains que ce ne soit de force car je viens de prendre connaissance d'un communiqué de l'Agence Belga rédigé comme suit: «Les secrétariats nationaux de la Centrale générale des services publics, de la Fédération des syndicats chrétiens des services publics et du Syndicat libre de la fonction publique, réunis mercredi, ont décidé de proposer à leurs instances de recourir à la grève, le vendredi 19 juin prochain.»

Quoi qu'il en soit, si une épreuve de force devait, une nouvelle fois, opposer l'ensemble des travailleurs des services publics à votre gouvernement, ce serait vous et lui qui en supporteriez la pleine et entière responsabilité.

Quand on sait que dans la fonction publique, les salaires n'ont plus été revus depuis 1974, est-il bien sérieux de venir proposer une aumône de 1,3 milliard, comme l'a fait hier le secrétaire d'Etat à la Fonction publique?

On sait aussi que dans toutes les négociations intervenues depuis 1974, les organisations syndicales ont mis l'accent sur l'emploi, au détriment des revendications salariales, ce qui a permis un accroissement des effectifs, tout en estompant la mesure de l'échec de votre politique de lutte contre le chômage.

On sait, encore que depuis 1974, les salaires ont continué à évoluer plus rapidement dans le privé que dans le public, qui a dû subir une perte de revenus importante, consécutive non seulement aux diverses mesures de blocage et de lissage de l'index, mais aussi à l'application de mesures spécifiques imposées à l'occasion de restructurations et de plans d'assainissement frappant de nombreuses entreprises publiques et, plus particulièrement, le secteur des administrations locales et régionales.

On sait, enfin, que le gouvernement a imposé une cotisation de solidarité qui ne s'applique qu'aux seuls agents de la fonction publique alors qu'il s'était engagé, ô doux euphémisme, durant la dernière campagne électorale de 1985, à la supprimer dès le 1er janvier 1986. Or, il s'est empressé de la reconduire jusqu'au 1er janvier 1988, pour n'accepter aujourd'hui de discuter de sa suppression qu'à la condition d'étaler l'opération sur plusieurs années.

Oui, monsieur le ministre, il faut raison et sérieux garder!

Vous devez le savoir et le reconnaître: alors que les agents des services publics ont payé, comme tout le monde, le prix de l'austérité que vous avez imposée à l'ensemble de la population, ils ont payé une seconde fois l'austérité que vous leur avez imposée par des mesures spécifiques et un grand nombre d'entre eux ont même payé une troisième fois, notamment les agents des villes et provinces et de certaines entreprises publiques, qui ont connu bon nombre de plans d'assainissement.

Dans ces conditions, vous conviendrez qu'il n'est que juste que les agents de la fonction publique revendiquent, plus que l'aumône que vous vous proposez de leur accorder, tout simplement le respect de ce qu'ils sont, c'est-à-dire des travailleurs à part entière.

Durant ces cinq dernières années, leur pouvoir d'achat a été, plus que tout autre, largement réduit et il serait normal qu'aujourd'hui le gouvernement reconnaisse la pertinence et la modération du programme revendicatif, d'ailleurs fort raisonnable, que les organisations syndicales lui ont soumis.

Sans m'attarder sur le détail de ce programme, qu'il me soit permis de noter qu'il comporte principalement trois volets:

— L'amélioration du pouvoir d'achat, ce qui m'apparaît plus que nécessaire;

— La défense de l'emploi, ce qui rencontre l'objectif prioritaire de votre gouvernement;

— Enfin, le refus de la privatisation, refus qu'avec mon groupe tout entier nous partageons car nous ne pouvons accepter que les services publics, propriété de la collectivité, soient, en raison des difficultés financières de l'Etat, vendus au privé.

Avec les organisations syndicales, nous opposons à la privatisation l'amélioration du fonctionnement des services publics, au seul profit de la population, des utilisateurs et des agents, et je dois dire qu'il y a beaucoup à faire pour atteindre cet objectif tant votre action, en ce domaine, est pratiquement inexistante.

J'en terminerai en relevant une récente déclaration de M. Lutgen, secrétaire d'Etat à la Modernisation et à l'Informatisation des Services publics, qui considère qu'il est nécessaire de traiter autrement les usagers des services publics en améliorant leur accueil et en les considérant, non comme des demandeurs mais comme des clients. Je suis, bien entendu, d'accord avec lui, mais, en ce qui me concerne, je vous dirai, monsieur le ministre, monsieur le secrétaire d'Etat, que c'est d'abord à vous, et à votre équipe, de considérer autrement les quelque 800 000 agents des services publics. Peut-être, pourrions-nous dire alors qu'il existe enfin une politique de la fonction publique ce qui, en raison de votre comportement dans le cadre de la négociation en vue d'une convention collective dans le secteur public, n'est nullement évident ni perceptible jusqu'ici. (Applaudissements sur divers bancs.)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw De Pauw.

Mevrouw De Pauw-Deveen. — Mijnheer de Voorzitter, in het verslag lezen wij op pagina 16 dat «de regering heeft beslist de gewetensbezwaarden aan te wijzen voor taken die van werkelijk nut zijn voor de gemeenschap» en verder «dat de gezondheids- en hulpverleningsorganisaties in het algemeen een grotere prioriteit voor de aanwijzing bekomen hebben dan de socioculturele instellingen».

Hieruit moeten wij besluiten dat de regering oordeelt dat het werk van sociaal-culturele instellingen van minder werkelijk nut is dan dat van gezondheids- en hulpverleningsorganisaties. De geestelijke gezondheid en de sociale situatie van de mensen zijn dus van minder belang.

Die ontwikkeling is gevaarlijk. Wij hebben hier al herhaaldelijk aangeklaagd dat de regering op verschillende gebieden het kritisch denken en de culturele en politieke bewustmaking van de mensen wil afremmen. Ik herinner maar aan het invoeren van reclame in de media, waardoor het niveau van de programma's zal verlagen, het saboteren van het rijksonderwijs, het invoeren van de arbeidsflexibiliteit, waardoor het volgen van avondonderwijs wordt bemoeilijkt, en de desorganisatie van het openbaar vervoer te Brussel 's avonds, waardoor voor vele mensen alle avondactiviteiten uitgesloten zijn.

Laten wij echter terugkeren tot het hoofdstuk van de gewetensbezwaarden. In het verslag lezen wij dat men «afgestapt is van het beginsel van de vrije keuze» zowel voor de gewetensbezwaarde als voor de vragende instelling of organisatie. Zo'n maatregel is onlogisch en zelfs dwaas. Een greintje gezond verstand is voldoende om in te zien dat een zekere bekwaamheid nodig is om efficiënt werk te verrichten, maar een gewetensbezwaarde die geschikt is voor een bepaald werk, mag die kennis zelfs niet ten dienste stellen van de gemeenschap.

Ik geef één voorbeeld van een situatie die ik goed ken. De sectie kunstgeschiedenis en archeologie van de VUB kon al een paar maal een beroep doen op een gewetensbezwaarde-licenciaat kunstgeschiedenis om de diatheet in orde te brengen en aan te vullen. Indien wij nog op een gewetensbezwaarde recht zouden hebben, wat op het ogenblik niet het geval is, dan riskeren wij een veearts of een loodgieter in dienst te krijgen zonder de minste kunsthistorische kennis. De kunsthistoricus zal dan

waarschijnlijk naar een verzorgingsinstelling worden gestuurd, die prioriteit heeft, en verpleegkundige taken volbrengen. In zo'n verzorgingsinstelling word ik dan liever niet verzorgd. Nu blijkt trouwens dat sommigen een hele strategie uitwerken om toch ergens te geraken waar zij nuttig werk kunnen verrichten.

De maatregel die de vrije keuze afschaft, is werkelijk zinloos, want hierdoor komt de efficiëntie van het systeem volkomen in het gedrang. Het komt dan ook over alsof die maatregel gericht is tegen de gewetensbezwaarden en tegen de instellingen waarbij zij hun dienst volbrengen.

Wat deze instellingen en organisaties betreft, heb ik al eerder, namelijk in mijn interpellatie van november van vorig jaar, het principe van de hiërarchie in de prioriteiten aangeklaagd. Ik zou hier vrijwel alles moeten herhalen over het discriminerende van het systeem zelf, de discriminatie tegenover een aantal organisaties en instellingen en de willekeur bij het toekennen van de prioriteiten. Een bewijs van die manke werking is dat een aantal organisaties reeds naar een andere categorie verhuisden. Daarvan zijn er merkwaardige voorbeelden. Zo werd Pax christi aanvankelijk geklasseerd in de meest benadeelde subcategorie 40, te weten de organisaties met politieke strekking, maar mocht het later verhuizen naar subcategorie 14, waarin de organisaties voor permanente vorming, diverse opleidingen en gezondheidsopvoeding zijn ondergebracht. Verscheidene andere vredesbewegingen bleven echter in categorie 40 gerangschikt.

De burgerdienst voor de jeugd wordt overgeschakeld van categorie 22, jeugdorganisaties, coördinatie van organisaties, kansarme jeugd, jeugdfocentra, buitenschoolse activiteiten, naar de beruchte categorie 40 waar de burgerdienst voor de jeugd zich bij pluralistische organisaties, zoals het zo belangrijke Nationaal Centrum voor ontwikkelingssamenwerking, OXFAM en de Liga voor de rechten van de mens, gaat vervoegen.

Alle categorieën van prioriteiten worden nog eens ingedeeld in drie zones. Zone A omvat organisaties waaraan het gewenste aantal gewetensbezwaarden automatisch wordt toegekend volgens de behoeften van de instelling. Ik herinner eraan dat ik in mijn interpellatie van november jongstleden aan de minister suggereerde de gewetensbezwaarden volgens de behoeften toe te wijzen. Die suggestie gold natuurlijk alle organisaties en instellingen en het lag zeker niet in mijn bedoeling de reeds bevoordeelde instellingen nog wat meer voordelen te bezorgen. In zone B wordt het aantal gemoduleerd volgens de desiderata. In zone C krijgt de organisatie of instelling slechts één gewetensbezwaarde. Zo krijgt een OCMW, een maatschappij voor sociale huisvesting, een theater, enzovoort, niet meer dan één gewetensbezwaarde. In de praktijk is het voor een gewetensbezwaarde bijna onmogelijk in dienst te treden in de vijftien laagste prioriteiten. Zo kreeg slechts één Nederlandstalige gewetensbezwaarde een dienst in een OCMW toegewezen.

In die laagste prioriteiten komen ook een groot aantal kleine organisaties voor zonder of met weinig personeel, terwijl grote instellingen, zoals ziekenhuizen, in de zone A gerangschikt zijn en het aantal gewetensbezwaarden krijgen die ze vragen. Aangezien het normaal bezoldigde personeel om redenen van besparing in die grote instellingen is vermindert, kunnen de gewetensbezwaarden daar als goedkoop vervangingspersoneel worden tewerkgesteld. Die oneerlijke praktijk vindt men trouwens nog elders terug. In verschillende instellingen vinden mensen een job onder een nepstatuut, terwijl het kaderpersoneel onvolledig is of tijdelijk op een benoeming wachten.

De discriminatie van de gewetensbezwaarden is groot vergeleken met de miliciens. Er wordt helemaal geen rekening gehouden met punt vijf van de resolutie van het Europees Parlement van 7 februari 1983 dat luidt: «De duur van deze alternatieve dienst — de burgerdienst dus — indien deze bij een civiele overheidsdienst of organisatie wordt verricht, mag de duur van de gewone militaire dienst, met inbegrip van de militaire oefeningen na de militaire basisopleiding, niet overschrijden.» In België echter duurt de dienst van een gewetensbezwaarde 50 tot 150 pct. langer dan die van een milicien, alleen in Frankrijk is die 100 pct., in Italië 66,6 pct. en in Finland 50 pct. langer. In de andere Europese landen ligt dit percentage heel wat lager, tot 22,2 pct. in Denemarken.

Wat de financiële situatie betreft, krijgen miliciens en gewetensbezwaarden wel een zelfde soldij en kan de «buitenmenage» en huisvestingsvergoeding, *cum grano salis*, worden vergeleken met de vergoeding voor kosten van levensonderhoud voor de gewetensbezwaarden. Maar de miliciens krijgen 50 pct. korting bij het openbaar vervoer, de gewetensbezwaarden daarentegen ontvangen slechts om de veertien dagen een reisticket van hun woonplaats naar de plaats van tewerkstelling en terug. Er is dus geen normale vergoeding van de verplaatsingskosten van en

naar het werk, zoals in de arbeidswetgeving gebruikelijk is. De organisaties hebben in principe ook niet het recht om die kosten op zich te nemen.

En aangezien de gewetensbezwaarden geen loon trekken in termen van de arbeidswetgeving hebben zij in principe ook geen recht op een sociaal abonnement bij de NMBS.

Het pingpongspel tussen Binnenlandse Zaken, Verkeer en Begroting duurt reeds jaren en niemand wil de verantwoordelijkheid nemen. Wel heeft de minister van Binnenlandse Zaken nu beslist de forfaitaire vergoeding van de gewetensbezwaarde van 33 frank per dag voor kleding, huisvesting, vervoer en vrijetijdsbesteding in 1987 te verhogen. Graag vernam ik met hoeveel. Die verhoging zou eigenlijk aanzienlijk moeten zijn, want het is toch logisch dat gewetensbezwaarden recht hebben op een huisvestingsvergoeding. Wonen kan nu eenmaal niet gratis.

Een zware discriminatie tussen miliciens en gewetensbezwaarden betreft ook de wachttijd bij de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening. Miliciens die hun dienst vrijwillig met drie maanden verlengen genieten vrijstelling van de volledige RVA-wachttijd, op grond van een aantal koninklijk besluiten. Die miliciens vervullen dan 13 maanden dienst in België ofwel 11 maanden dienst in Duitsland. De gewetensbezwaarden die 15 of 20 maanden dienst vervullen, genieten echter geen vrijstelling van RVA-wachttijd. Mag ik de minister met aandrang vragen of hij niet overweegt ook voor de gewetensbezwaarden die wachttijd af te schaffen? Zij hebben immers financieel een moeilijke tijd achter de rug, langer en zwaarder dan de miliciens. Het zou dus logisch zijn ook hun die gunst te verlenen.

In de begroting komt vijf miljoen voor, voor de vorming van de gewetensbezwaarden. Dit geld blijkt niet te zijn opgebruikt, hoewel een koninklijk besluit de vorming regelt, onder andere de vorming bij het begin van de dienst en de vorming in eerste hulp bij ongevallen. Deze vormingsinitiatieven worden niet of slechts sporadisch genomen. Kan de minister ons meedelen of in 1986 en in 1987 die vijf miljoen helemaal aan vorming is besteed? Het was trouwens op uitdrukkelijk verzoek van de Kamer dat de vorming in de begroting werd opgenomen.

Amendementen indienen bij dit deel van de begroting heeft niet veel zin. Veel belangrijker is dat de regering inziet dat ze de gewetensbezwaarden op een onaanvaardbare wijze discrimineert en deze onrechtvaardige toestand dan ook rectificeert. Maar tot nu toe blijkt dat niet het geval te zijn. Alleen al om die reden zal de SP-fractie de begrotingen voor 1986 en 1987 niet goedkeuren. (*Applaus op de socialistische banken.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Baere.

De heer De Baere. — Mijnheer de Voorzitter, de malaise bij het personeel van de openbare diensten neemt steeds grotere vormen aan. Om dit te begrijpen is het nodig terug te kijken op het beleid dat inzake Openbaar Ambt gedurende de jongste jaren werd gevoerd.

Tijdens de jaren zeventig, tot 1981, werd het accent gelegd op de tewerkstelling. Dit gebeurde in overleg met de vakbonden van het overheidspersoneel. Ze lieten bewust looneisen vallen en aanvaardden zelfs een eerste vorm van loonmatiging. Sedert 1981 staat het overheidspersoneel systematisch als eerste in de rij voor verdere loonmatiging en inlevering, de tewerkstelling daalt, de arbeidsvoorwaarden gaan erop achteruit. Tegelijkertijd wordt door de regering een klimaat geschapen tegen de ambtenaren. In plaats van het Openbaar Ambt meer dynamiek te geven, legt de regering een merkwaardig immobilisme aan den dag. Het geldelijk statuut van de ambtenaren gaat er steeds op achteruit. De blokkering van het forfaitaire gedeelte van het vakantiegeld, de eindejaarspremie, de solidariteitsbijdrage, de algemene loonmatiging, de verhoging van de bijdrage voor het Fonds voor overlevingspensioenen van 6 pct. naar 7,5 pct., de verhoging van de persoonlijke bijdrage voor gezondheidszorgen van 1,8 pct. naar 2,55 pct., zijn maatregelen die de inkomenspositie van de ambtenaar grondig hebben aangetast.

Daarnaast is er sinds 1984 de betaling «na vervallen termijn» wat inhoudt dat de ambtenaar op het einde van de maand wordt betaald, dit in tegenstelling tot de vroegere situatie waarbij men het overheidspersoneel in het begin van de maand betaalde. Wat als normalisering werd voorgesteld, heeft toch nare gevolgen.

De reglementering inzake indexering van lonen en wedden in de openbare sector werd niet aangepast, zodat de indexering nu gebeurt twee maanden na het overschrijden van de spilindex of een maand na de indexering in de privé-sector. Dit is ook een aanslag op de koopkracht.

Sinds 1974 werden de barema's niet meer aangepast. Dit betekent dat er sinds dan geen loonsverhogingen meer zijn geweest. De barema's van de overheidssector volgen zelfs de evolutie niet van het gemiddeld bruto

maandloon. Het minimumloon dat men wettelijk verplicht is te betalen aan de werknemer, zowel in de privé- als in de openbare sector, bedraagt op jaarbasis 404 000 frank. Het laagste loon in overheidsdienst bedraagt 385 210 frank. Concreet betekent dit dat heel wat overheidspersoneel 2 tot 7 jaar wordt bezoldigd naar rata van het gemiddeld minimumloon, vooraleer het hierboven uitstijgt via de in de barema's verwerkte verhogingen.

De lonen in de openbare sector kunnen dan ook een vergelijking met de privé-sector steeds moeilijker doorstaan. De achterstand wordt steeds groter. Deze evolutie zal zich nog scherper aftekenen in de jaren 1987 en 1988. Het nieuwe interprofessionele akkoord tussen de sociale partners in de privé-sector creëert, naast maatregelen ter bevordering van de werkgelegenheid, heel wat ruimte voor loonsverhoging. De CAO's die momenteel zijn gesloten, tonen aan dat de loonsverhoging in de privé-sector wordt geschat op 2,5 pct. tot 4,5 pct., gespreid over twee jaar, 1987 en 1988. Hiertegenover staat de openbare sector, waar de beperkende maatregelen tot ten minste eind 1987 van kracht blijven. De achterstand wordt dus steeds groter.

Betekenisvol is de vermindering van de tewerkstelling, de niet-vervanging van natuurlijke afvloeiingen, gekoppeld aan uitermate beperkte aanwervingen en de vermindering van de loonmassa. In 1985 en 1986 samen, was dit 3,5 pct. en voor 1987 wordt nog eens een vermindering van 1 pct. in het vooruitzicht gesteld. Dit zijn de belangrijkste beslissingen waarvan het gecumuleerd effect voor zich zelf spreekt.

De tewerkstelling in de overheidssector, onderwijs en plaatselijke machten inbegrepen, daalde van 1982 tot 1986 met 43 804 personeelsleden of 5,2 pct.

Terzelfder tijd had de overheid in 1986, volgens de cijfers van de RVA 28 500 tewerkgestelde werklozen in dienst. Hiermee wordt de filosofie van het tewerkstellingsprogramma flagrant overtreden.

De bedoeling was dat de overheid een beroep kon doen op deze vorm van tewerkstelling voor de verwezenlijking van opdrachten van openbaar nut die normaal niet konden worden uitgevoerd door het personeel waarover ze beschikt.

Alles wijst erop dat de tewerkgestelde werklozen in de plaats zijn gekomen van statutaire tewerkgestelden. Een duidelijk voorbeeld hiervan is het personeelsbeleid bij de post. De post kreeg de toelating om via tewerkgestelde werklozen de wegwerking van nog te recupereren overuren, namelijk meer dan 5 miljoen uren, en verlofdagen mogelijk te maken.

Toen de TWW'ers einde 1986 verdwenen, was het aantal overuren nog toegenomen.

De tewerkgestelde werklozen werden ingeschakeld in het normaal arbeidsproces, maar zelfs dit bleek onvoldoende te zijn om het normale volume aan werk aan te kunnen.

In sommige departementen wordt vastgesteld dat betrekkingen niet vacant worden verklaard om aanwerving van TWW'ers mogelijk te maken.

Die aanwervingen gebeuren door de minister, buiten het Vast Wervingssecretariaat om.

Tegen deze gang van zaken werd herhaaldelijk door het Vast Wervingssecretariaat geprotesteerd. Volgens het Vast Wervingssecretariaat is dit oneerlijk ten opzichte van de laureaten van een wervingsexamen. Ter wille van het grote verloop en de gebrekkige motivering is het niet bevorderlijk voor de goede werking van de diensten. Ook voor de betrokkene is het geen oplossing: een onzekere tewerkstelling met een kleine vergoeding zonder vooruitzicht op weddeverhoging of promotie.

Naast de vermindering van tewerkstelling en misbruik van tewerkstellingsprogramma's is het kenmerkend voor de regering dat de statutaire tewerkstelling steeds verder wordt ondermijnd.

Een onderzoek van het personeelsbestand in de overheidssector, dat weliswaar niet volledig is maar toch slaat op een totaal van 750 000 personeelsleden en in die zin representatief kan worden genoemd, wijst uit dat 140 000 mensen in los dienstverband of in nepstatuut zijn tewerkgesteld. Dit is één op vijf of 20 pct. Het gaat hier voornamelijk om contractuelen, tewerkgestelde werklozen, geco's, tijdelijke statutairen en jonge stagiairs.

Noteren we eveneens dat, naast het aanmoedigen van de deeltijdse arbeid op vrijwillige basis, de regering is overgegaan tot het verplichten van deeltijdse arbeid voor nieuwe ambtenaren gedurende hun eerste dienstjaar: 4/5-betrekkingen, uiteraard gekoppeld aan een evenredig loonverlies.

Jaarlijks zouden aldus ongeveer 5 000 aanwervingen plaatshebben.

Deze maatregel betekent een besparing van ongeveer 600 miljoen frank.

De jongste jaren is de inspiratie van het beleid inzake openbaar ambt niet bijzonder groot geweest. Bovendien kan men vaststellen dat de regering in de uitvoering van de aangekondigde maatregelen een merkwaardige selectiviteit aan den dag legt.

Het blijkt dat men zeer doortastend te werk is gegaan en het erop aankwam de ambtenaar te treffen in zijn inkomenspositie, de tewerkstelling te verminderen of tot deeltijdse arbeid te verplichten.

In tegenstelling hiermee zijn de maatregelen die positief genoemd kunnen worden, dode letter gebleven.

Wellicht het meest tergend aspect van het regeringsbeleid zijn de loze beloften die herhaaldelijk worden geformuleerd, maar nooit worden gerealiseerd.

De afschaffing van de solidariteitsbijdrage, formeel beloofd in 1985 en 1986, werd telkens weer zonder een krimp verlengd, nu tot einde 1987.

Het nieuwe syndicaal statuut werd herhaaldelijk met voeten getreden. Eveneens werd beloofd de omvang en de werkmiddelen van de kabinetten te beperken met daaraan gekoppeld de herwaarding van de administratie in haar beleidsondersteunende functie.

Een trieste balans van een regeringsbeleid dat zonder een coherente beleidsvisie op het openbaar ambt en verlamd door een besparingsobsessie, het overheidspersoneel alleen maar kan zien als een melkkoe om de bodemloze put in de Schatkist te vullen.

Betekenisvol is wel dat in de begroting 1987 geen cent is uitgetrokken om aan de verzuchtingen van het overheidspersoneel tegemoet te komen. De conclusie ligt voor de hand: met dergelijk budgettair keurslijf is het ondenkbaar de verzuchtingen van het personeel behoorlijk op te vangen. Als de regering zich het koste wat het wil hieraan wil houden, dan betekent dit een regelrechte sociale onrechtvaardigheid waarvan uitsluitend het overheidspersoneel de dupe zal zijn. Het probleem is louter van politieke aard en hangt van de regering af.

Om het pensioensparen een impuls te geven deinsde de regering niet terug om 7 miljard fiscale ontvangsten te derven, via de aftrekbaarheid voor de inkomsten van 1986. Bij de begrotingscontrole werd een bijkomende heffing van 1 pct. ingevoerd op de dividenden van uitsluitend de openbare kredietinstellingen. Waarom werd niet heel de banksector door die maatregel getroffen?

Ongeacht de begrotingsmoeilijkheden van de Staat hebben de personeelsleden van de openbare sector, als volwaardige werknemers, evenzeer recht op behoud en verbetering van hun koopkracht.

Een nieuw gevaar daagt op door het privatiseringsplan van de regering om het begrotingstekort te verminderen.

Het is overduidelijk dat de toenemende sociale onrechtvaardigheid moet worden gedragen door het overheidspersoneel. Meer dan ooit zijn zij «het zwart schaap» van het systeem. (*Applaus op de socialistische banken en op de banken van de Volksunie.*)

De Voorzitter. — Ik stel voor onze werkzaamheden hier te onderbreken.

Je vous propose d'interrompre ici nos travaux. (*Assentiment.*)

De Senaat vergadert opnieuw morgen, donderdag 4 juni 1987, te 15 uur.

Le Sénat se réunira demain, jeudi 4 juin 1987, à 15 heures.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(*De vergadering wordt gesloten te 22 u. 25 m.*)

(*La séance est levée à 22 h 25 m.*)